

Naročnina mesečna 25 Din, za inozemstvo 40 Din — dodatna izdaja celoletne 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

TRGOVCI!
Oglas za reprezentativno blagovno slovenstvo
posvetilo Ljubljani, splošno
do 2. junija opoldne!
Poslajte jih čim prej!

SVENEC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

4 uprave: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — Izhaja vsak dan s izjeto razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kraljica Viljeldmina na obisku v Belgiji

Obisk nizozemske kraljice Viljeldmine v Bruslju bi bil v drugih mednarodnopolitičnih okoliščinah velik dogodek, ki bi bil imel velik odmev po zapadnih evropskih državah. Tako pa so ga prepili drugi politični dogodki, ki stojijo bolj v ospredju in ki zahtevajo zase skoraj vso pozornost državljanov in narodov. A vendar bo treba tudi ta dogodek prišteti med one, ki dajejo obraz sedanjim Evropi, ki se vidno in v hitrih razdobjih deli v dva nasprotujoča si tabora velesil, med katerima bodo morale prej ali slej izbirati tudi male in srednje države.

Belgija in Nizozemska ležita na zemljepisno izredno važnem prostoru. Saj s svojimi ozemlji tako rekoč zapirata svobodni razmah 80 milijonske nemške velesile tja proti obali in sta hočeš nočeš že po naravi sami političnih in gospodarskih zakonov izpostavljeni pritiskom, ki njuni zavesti varnosti in samostojnosti ni vedno prijeten, tem manj, ker leži onstran Rokavskega zaliva, na katerega mejita, glavna nasprotnica Nemčije in vodilna organizatorica politike, ki jo v Berlinu imenujejo »obkoljevalno politiko Nemčije«, namreč Anglija. Obe državi imata tudi prostorne in bogate kolonije, ne samo enkrat se je v zadnjih letih pri debati o siromašnih in bogatih narodih sprožilo vprašanje, če bi morda le ne bilo mogoče zadovoljiti siromašne velesile z odstopom kakšne bogate nizozemske ali belgijske kolonije.

Te našte okoliščine dajejo nizozemskemu obisku v Bruslju svoj posebni politični sij, ki ga kljub vsemu uradnemu zatirjanju, da potovanje kraljice Viljeldmine h kralju Leopoldu nima nobenega političnega ozadja, ne smemo spregledati. Kajti pri najboljših volji ne moremo trditi, da bi bile nizozemsko-belgijske »slovesnosti« naravna eksplozija stoletnega prijateljstva med obema narodoma, ko nam zgodovina vendar zgovorno pripoveduje, da so bili odnosi med Belgijo in Nizozemsko odkar sta se l. 1830. razšli, vedno več ali manj napeti in da so bili še do najnovejših časov vse drugo kakor pa prirčni. Odkar je nizozemska vladarica zadnjič obiskala belgijskega kralja v osebi takratnega vladarja Belgije kralja Alberta, je minilo namreč že 28 let in šele lanske leto je sedanji belgijski kralj Leopold prekinil somrak, ko se je odločil za uradni obisk pri sosedni Nizozemski ter s tem uvedel dobo prijetnejše soseske med obema velikima političnima in gospodarskima tekmečema ob-obali Rokavskega preliva.

Priti so morale torej izredne mednarodnopolitične okoliščine, ki so oba bratska naroda prisilile do globljega premišljevanja o svojih usodah ter pri obeh rodile spoznanje, da sta usodi obeh v marsičem druga drugi podobni in da imata obe pred seboj podobne, če že ne enake težave, ki se jim morata upreti s skupnimi močmi, kar predpostavlja neke vrste istosmerjenost tudi v obojni zunanji politiki. Reči moramo, da so odgovorni voditelji v obeh državah pripoznali to spoznanje in pokazali odkritosrčno voljo, da se po njem ravna. Tako je kralj Leopold kaj rad pošiljal svoje otroke v nizozemsko pomorsko kopalnico Noorwijk in nizozemska prestolonaslednica kaj rada prihaja v goste v Laecken k belgijskemu kralju Leopoldu, ki je tudi bote njenemu otroku. Tako sta obe vladarici rodinji olajšali delo obojestranskih državljanov, ki so si postavili nalogo, da spričo gotovih zunanjepolitičnih dejstev ustvarijo bolj urejeno življenjsko skupnost med obema državama. Kot dokaz za to naj služi, da se je pod pritiskom najnovejših dejstev v evropski politiki v kratkem času posrečilo zaustaviti tako imenovano »pristaniško vojno«, ki je skoraj vso povojno dobo razburjala in zastrupljala medsebojne odnose. Dne 3. aprila namreč je bil podpisan »pristaniški mir« na osnovah, ki so bile postavljene že l. 1930. med takratnima zunanjima ministroma Van Cauwelaertom in Patinom, a ki zastrupljenosti političnega ozračja nikdar niso moglo zažveti. S tem »pristaniškim mirom« je sedaj konec trde, pogostokrat naravnost neusmiljene borbe med belgijskim pristaniščem Antwerpenom in nizozemskim pristaniščem Rotterdamom. Začetek pogajanj za trgovinsko pogodbo, ki je obe državi do sedaj med seboj nista imeli, kakor tudi obisk nizozemske vladarice v Bruslju sta dokaz, da se je med Belgijo in Nizozemsko v zadnjem času mnogokaj spremenilo in da so tudi tukaj, kakor mnogokje po Evropi, zunanjepolitični vplivi bili tisti, ki so izsilili odločitve, ki bi jih bili politična trma in gospodarska sebičnost morda še dolgo zavlačevali ali pa sploh nikoli ne dovolili.

Ponekod v zapadnoevropskem časopisju se je zadnje čase širilo mnene, da bosta obe državi iz razlogov, ki so njima skupni, sklenili kakšno politično ali celo vojaško zvezo, ali da se bosta celo oslonili na angleški tabor. To se ne zdi verjetno. Obe državi sta naravnost zakoreninjeni v odločni nevtralnosti, ki jima najbolj jamči za neoviran razvoj gospodarskega blagostanja. Obe državi se zavedata, da si bi z vstopom v ta ali oni tabor nakopali veliko nesrečo, ker bi se izpostavili nevarnosti, da se njuni ozemlji takoj spremenita v bojišče, njune kolonije pa da se nastavijo grabežljivim apetitom tujih velesil, vendar pa to spoznanje ne izključuje drugega, da morata namreč obe voditi skrajno previdno zunanjo politiko in da mora hoditi ta politika po istih poteh, da bi kakšnemu taboru ne padlo v glavo, da ju razdvoji, ju nahujska drugo proti drugi in tako povzroči še večjo nesrečo. Za to se nahaja v spremstvu kraljice Viljeldmine, ki so jo v Belgiji sprejeli z izredno toplimi prijateljskimi čustvi, tudi zunanji minister Patijn, ki bo v Bruslju imel priložnost posvetovati se o nevarnostih, ki lahko pretijo obema državama, in o ukrepih, ki jih bosta morali skupno ukreniti, da se izogneta vsakim neprilikam.

Nizozemski obisk v Bruslju ni po vsem interesiranem inozemstvu vzbudil enaka čustva zadovoljnosti. Lahko pa rečemo, da je naletel na neomejno odobravanje pri Angležih, ki posebno radi vidijo, da je njim nasproti ležeča obala Rokavskega preliva strnjena v volji, da ohrani mir.

Angleško-francosko-ruska zvezna pogodba v načelu sprejeta

Besedilo pogodbe sedaj proučuje moskovska vlada

Maršal Vorošilov povabljen na orožne vaje angleške armade

London, 26. majnika. TG. Angleška vlada je, kakor znano, v načelu sprejela francoski posredovalni predlog za sklenitev trozveze med Anglijo, Francijo in Rusijo. Za to zvezo se je na seji vlade posebej zavzel lord Halifax, ki je, kakor piše »Exchange Telegraph«, v Ženevi prišel do spoznanja, da je ta trozveza neobhodno potrebna. Med ministri ni naletel na noben odpor. Vlada je njegova izvajanja odobrila in predlagani sporazum z Rusijo sprejela. Takoj na to so se po londonskih ulicah že širili glasovi, da je Anglija na tem, da sklene trozvezo s Francijo in Rusijo.

Angleška vlada je s tem sprejela poglavitno sovjetsko zahtevo, da mora zveza biti prava politična in vojaška trozveza, ali pa ničesar. Predno bo besedilo sporazuma objavljeno, bodo vse tri vlade pred svojimi parlamenti dale izjave, kjer bodo obrazložile načelo medsebojne pomoči med tremi zavezniškimi velesilami.

Se isti večer je bila sestavljena nota, v kateri je angleška vlada sporočila sovjetski vladi svoj sklep in predlog za bodočo zvezo. Nota je bila v poznih nočnih urah brzojavljena v Moskvo, kjer so jo še pred polnočjo na merodajnih mestih lahko brali. Molotovu pa je bila uradno sporočena v petek dopoldne.

Tri točke

Vojaška zveza velja samo za Evropo

Zvezna pogodba vsebuje v glavnem sledeča tri določila:

1. Vse tri velesile se med seboj obvežejo, da bodo druga drugi takoj pomagale z vso svojo oboroženo silo, ako bi katera izmed njih bila napadena na evropskem ozemlju.

2. Vse tri zaveznice se obvežejo, da bodo druga drugi takoj priskočile na pomoč, ako bi katera izmed njih prišla v vojno zaradi tega, ker je napram državi, ki ji je zajamčila meje, svojo dolžnost izpolnila.

3. Vse tri zaveznice sklenejo, da bodo skupni posveti vseh treh generalnih štabov takoj začeli izdelovati načrt za skupni vojaški nastop v gornjih primerih medsebojne pomoči.

Pogodba bo izrecno poudarila angleško željo, da naj nobena izmed treh zaveznic z lahkomišljenimi političnimi ukrepi ne izkove vojne in potegne v vojno tudi svoje zaveznice.

Stališče Poljske, Romunije, Turčije in Litve — ugodno

Poljska in romunska vlada, ki sta bili brzojavno vprašani za mnenje, sta odgovorili, da se s to zvezo in z njenimi določili strinjata.

Tudi turška vlada je bila o tem sklepu obveščena in je takoj začela s pripravi za podpis svoje vojaške zveze z Anglijo, kajti znano je, da je Turčija stavila pogoj, da velja njena vojaška

zveza z Anglijo samo v primeru, ako Anglija sklene vojaško zvezo tudi s Sovjetsko Rusijo.

Litvanska vlada, ki je bila tudi vprašana, je odgovorila, da smatra da je njen obstoj varovan z izjavo poljske vlade, ki je rekla, da smatra litvansko državo in njeno neodvisnost kot življenjsko važno nujnost poljske države.

V Londonu so prepričani, da Sovjetska Rusija ne bo delala nobenih ovir in da tudi ne bo stavila nobenih protipredlogov. Na merodajnih mestih v Londonu izjavljajo, da se je Anglija končno odločila za zvezo z Rusijo na pritisk Francije, na pritisk malih držav na evropskem vzhodu, kakor tudi zaradi najnovejšega položaja v Gdansku.

Na merodajnem mestu so tudi izjavili, da bo prišel na podpis zvezne pogodbe sovjetski podkomisar Potjomkin osebno, bodisi v Pariz ali v London.

Anglija posodi Poljski 8 milijard za orožje

London, 26. majnika. TG. Tukaj trajajo že 2 dni pogajanja med angleškimi in poljskimi vojaškimi izvedenci, ki bodo določili vse podrobnosti glede vojaškega sodelovanja obeh zaveznic. Po Londonu se je razširila tudi novica, da bo Anglija posodila Poljski 30 milijonov funtov (okrog 8 milijard din), ki jih bo poljska vlada uporabila za opremo svoje oborožene sile.

Francija izročila Sovjetom besedilo pogodbe

Pariz, 26. maja, c. Danes popoldne ob 15.30 je zunanji minister Bonnet sprejel sovjetskega veleposlanika Suriža in mu izročil predlog trozveze med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo. Besedilo te pogodbe je bilo izdelano v angleškem in francoskem zunanjem ministertvu in sloni na sporazumu, ki je bil dosežen med Halifaxom, Majskim in Bonnetom v Ženevi. Nocoj odpotuje iz Pariza v Moskvo de Naggar, francoski veleposlanik v Moskvi in nosi s seboj točna navodila in predloge francoske vlade.

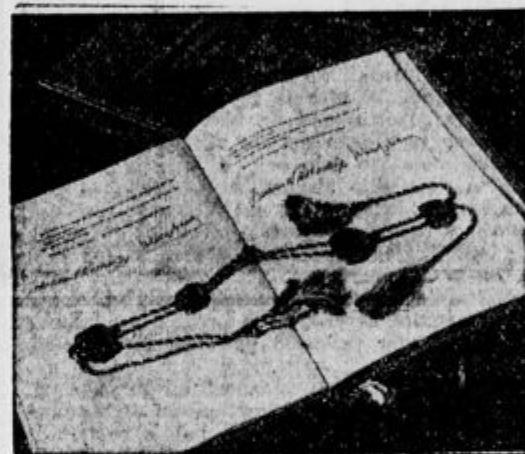
Pariz, 26. maja, c. Jutri dopoldne bo seja francoske vlade na Elizeju pod predsedstvom Alberta Lebruna. Na seji bodo govorili samo o zunanji politiki, in sicer o sporazumu z Rusijo in o pogajanjih z drugimi državami, ki so še v teku.

Vorošilov v London

London, 26. maja. AA. Reuter: Vrhovni poveljnik sovjetske vojske maršal Vorošilov je povabljen, da prisostvuje skupno z drugimi uglednimi vojaškimi osebnostmi iz inozemstva velikim vajam angleške vojske.

Poljske čete s sovjetske na nemško mejo

London, 26. maja, b. »Daily Express« poroča, da je vojno ministrstvo odredilo premestitev poljskih čet iz sovjetske meje na nemško-poljsko mejo. Poučeni krogi v tem vidijo prve posledice jamstva, ki so ga dale velesile Poljski.

Takšen je berlinski pakt.

Slovenski romarji pri papežu Sv. oče jih je pozdravil v slovenščini

473 Slovencev je poromalo 22. t. m., da se poklonijo sv. očetu Piju XII. Po kratkem odmoru v Firencah so prišli 23. maja zvečer v Rim. Takoj v sredo 24. maja so imeli srečo, da so bili sprejeti v skupni avdienci. Avdienca je bila ob 10 dopoldne v dvorani nad aulo cerkve sv. Petra, odkoder deli papež blagoslov »mestu in svetlu ob posebnih svečanostih. Avdienca je bila skupna z drugimi romarji; zlasti so bili zastopani novoporočenci. Slovenci so zavzeli prostor spredaj pred papeževim sedežem na obeh straneh sedeža. V prvi vrsti so bile narodne noše in kroji naših fantovskih in dekliških odsekov. Oboje je pri tujcih vzbujalo veliko zanimanje. Med čakanjem Slovenci seveda niso mogli molčati in so zapeli par Marijinih pesmi.

Ko so prinesli papeža v dvorano, je zaorilo

po dvorani vzklikov na papeža v pozdrav v vseh jezikih. Ker so bili Slovenci prav okrog njega je razumljivo da so dali z vsem poudarkom izraza svojim čustvom ljubezni do poveljnika Cerkve.

Pij XII. je izpregovoril najprej v pozdrav novoporočencem. Poudaril je pomen družine in pomen vzgoje v družini. Na to je nadaljeval v veliko večje enečenje vseh navzočih z besedami:

»Hvaljen Jezus! Dragi moji Slovenci.« Po teh slovenskih besedah je dalje v italijanski izrazil svoje veselje, da more pozdraviti škofa ljubljanske škofije in zastopstvo slovenskih katoliških organizacij. Pohvalil je slovenske verske in kulturne organizacije. V lepni besedah je orisal pomen vere za kulturo. Ob koncu je podčrtal, da je hrbtenica verski kulturi verska zavednost in zvestoba do Cerkve. Pozval je navzoče, naj bodo dobri Slovenci in zvesti državljanji svoji domovini. Končal je s slovensko besedo: »Ziveli Slovenci.«

Z ognjem izrečene besede so navdušile vse in marsikako oko se je v ginjenosti orosilo.

Ko je sveti oče odhajal so ga obsuli najprej Slovenci in mu poljubljali roke. Nato so pritisnili drugi in njegov odhod iz dvorane se je zakasil skoro pol ure.

Po avdienci je bil v posebni avdienci škof dr. Gregorij Rožman, katerega je sv. oče prosil, naj izreče slovenskim romarjem njegovo zahvalo. Ob tej priliki se je sv. oče podrobno informiral o organizacijah, ki so nastopile v krojih. Zanimal se je tudi za narodne noše.

Pri avdienci so bili navzoči tudi Slovenci v Rimu, na čelu g. pater Prešeren S. J.

Slovenski romarji po tem lepem sprejemu s toliko večjim veseljem — vsi zdravi — nadaljujejo ogled večnega mesta.

Zemunska vremenska napoved. Po večini oblačno v vsej državi, le v severovzhodnem delu nekaj dežja. V severnih in zahodnih krajih se bo počasi zjasnilo.

Zagrebska vremenska napoved. Oblačno. Dunajska vremenska napoved. Zelo oblačno, ponekod dež, toplotno stanje za enkrat še brez sprememb, sicer bo pa za ta letni čas še prehladno.

Kralj Peter II. in knez namestnik Pavle pri slavi kraljeve garde.

Politični zapiski

Pod hrvatskim protektoratom

Pristaši dr. Mačkove politike v Sloveniji so izdali poročilo o ustanovnem občnem zboru »Slovenskega kmečkega gibanja«. To gibanje je sedaj, kakor izvezo, ustanovilo posebno »Slovensko kmečko stranko«, ki se je zbrala 12. marca v Zagrebu, češ da v Ljubljani zaradi »posebnih političnih razmer« to ni mogoče. Kolikor je nam znano, pa gibanje sploh ni zahtevalo od naše oblasti kakšnega dovoljenja za tak ustanovni zbor. Ta zbor je vodil g. Pavel Kreutzer. Glavni govor pa je imel izd. Košutič, ki je izjavil: »Mi Hrvati imamo svojo domovino in si ne želimo niti kosčka vaše slovenske zemlje.« Ni pa g. inženir pojasnil, čemu hodijo Hrvatje k nam ustanovljati »Slovensko kmečko stranko«, ko pa imamo sami svojo, v resnici kmetasko stranko in noben pravi Slovenec ne mara, da bi Slovenija poslala kakšen hrvatski protektorat. Na tem občnem zboru se je pojavil nov pristaj ideje takega protektorata, ljubljanski odvetnik dr. Lado Vavpetič. Tudi on se je branil proti očitu, da bi Hrvati hoteli ustanoviti v Sloveniji svoj protektorat. Vendar tudi on, kakor tudi ostali delegati, ni mogel pojasniti, čemu hodijo solit našim ljudem pamet gospodje iz Zagreba, kakor da bi je pristajši g. Vavpetiča sami ne imeli zadosti. Vavpetič je ugotovil na podlagi volitev od minulega decembra, da so najmočnejša opozicijska skupina v Sloveniji mačkovi, ki so dobili po njegovem računu 16.000 glasov, dočim jih je dr. Kramer dobil le kakšnih 14.000, kakor je dejal. Rekel je tudi, da je JNS v Sloveniji mačkovskemu gibanju bolj škodovala nego koristila. Dr. Lončarja ni bilo na shod ter se je v posebnem pismu opravičil. Delegatov je bilo 63 in so izvolili v pripravljalni odbor nove stranke gg.: Špeharja z Gorice pri Vinici, Sajeta iz Zabajke pri Veliki Loki, Dovča iz Šmartnega pri Ljubljani, Grošlja iz Poljan nad Škofjo Loko, Klemenca iz Studencev pri Mariboru, Zupaniča iz Trčca pri Ptuj, Jevniška iz Kozjega in Papeža z Ljubnega. V generalni štab gibanja pa so izvoljeni: dr. Dragotin Lončar, Janko Bukovec, Pavel Krajcar in dr. Vavpetič, vsi iz Ljubljane, g. Peter Koren iz Črnomlja (ki je Hrvat), pa je izdelal načrt o financiranju nove stranke.

Kar je povedati o tem gibanju in stranki, smo že povedali zgoraj in moramo dati izraza samo še svojemu trdnemu prepričanju, da bo tudi to gibanje zadela ista usoda, kakor je zadela vsa »kmetaska« gibanja v naši povojni zgodovini, ki nimajo nobenih korenin in odziva v slovenskem narodu, ki odločno odklanja hrvatski protektorat, pod katerega se je podala peščica »kmetaskih« intelektualcev.

Umetne besede

Jugoslovanski Lloyd piše z ozirom na razne polemike, opazke, debate in domneve ter pogo- vore o razgovorih med dr. Mačkom in vlado, da imajo vse te prazne marnje večinoma samo namen, da bi se to delo oviralo, v kolikor ne gre za golo domišljijo ali neumnost. Treba je pa z zadovoljenjem beležiti, da se velika večina naše javnosti v tem oziru obnaša korektno, da ne navede spletkarjem in krivim prerokom ter oštrij- skim politikom in ne izgublja upanja v dober uspeh začete delo. To se mora pripisati močni skupni narodni zavesti, ki je prežeta prepričanja, da je sporazum važen in potreben in ki odbija od sebe tudi vsak najhujši sum, da bi sporazum mogel propasti. Javnost mirno čaka nadaljnjega razvoja stvari in optimizem vseh pamet- nih in dobrih ljudi je bil še bolj okrepjen po izjavah, ki so jih zadnje dni podali Dragiša Cvetković, dr. Anton Korosec in dr. Spaho. Narod je prepričan, da ne bodo uspele nobene spletke krogov, ki se pod krinko jugoslovanskega naci- onalizma trudijo za vse kaj drugega, kakor za korist Jugoslavije. Vsi resnični rodoljubi morajo pomagati dobri stvari z vero v poln uspeh in z onim treznim psihološkim razpoloženjem, v ka- terem se edino morejo reševati velika vprašanja.

Volitve obratnih zaupnikov in „Jutro“

Z ozirom na pisanje »Jutra« smo dobili od ZZZD ta-le odgovor:

Slovenski javnosti je znano, da so se v dneh od 12. do 14. maja letos po nekaterih podjetjih vršile volitve obratnih zaupnikov, ker je odlok ministra za soc. politiko in narodno zdravje ob- prestavitvi istih volitev na mesec julij prišel pre- kasno. Za te volitve se je ista grupa, ki je v de- cembrijskih volitvah igrala Zdrženje opozicijo in tako skočila v hrbet slovenski narodni celoti, zdru- žila okrog marksističnega jedra naših rdečkarjev. Krščansko socialistična JSZ, narodnarkarska NSZ in marksisti od desne do leve so se strnili in združili vse svoje sile v boj proti ZZZD. V več primerih so sestavili proti kandidatom ZZZD skupno kompro- misno listo in proti zeleni glasovnici postavili skupno rdečo. Po znanih marksističnih metodah so na najrazličnejše nepošteno načine in s terorjem nad delavstvom zlasti pa s pomočjo JNS-arskih podjetnikov in njihovih eksponentov nastopali proti listi slovenskega delavstva, združenega v ZZZD. Te metode so v glasnem nasprotju z vsemi tistimi gesli, ki jih združeni socialisti drugače ne prestopa- no na svo moč poudarjajo.

Zveza združenih delavcev je šla na te volitve mirno in brez kričanja ter je že teh par dni vol- livnega boja pokazala da je ZZZD v tekočem letu na terenu znatno napredovala. Tako je dobila v teh dneh volivnega meteža večje število novih za- upnikov in sicer: Tržič 16, Kranj 2, Maloželješka družba proga 5, delavstva 1, Vevče 1, Titan 1, Gorčičane 1, Šešir 1, Stadion 3, Univerzitetna knjiž- nica 3, Grosuplje 2, Sladki vrh 1. V teh dveh dneh je torej ZZZD napredovala napram lani za 37 no- vih obratnih zaupnikov. Končen uspeh dela ZZZD v pretekli poslovni dobi pa bodo pokazale šele vo- litve meseca julija.

O teh volitvah je poročalo tudi ljubljansko »Jutro«, seveda tako, da ustvarja videz za Zdrže- ne socialiste pa za Narodno strokovno zvezo. Glad- ko si je izmislilo, da je bilo doslej izvoljenih vsega skupaj 450 zaupnikov in da je od teh dobila ZZZD samo 10 zaupnikov. Naše točno poročilo za koliko zaupnikov je ZZZD v naštetih krajih napredovala napram lani še samo dovolj jasno osvetluje neres- ničnosti Jutrovih volivnih vesti. Navedeni pa se- veda niso v našem poročilu tisti kraji, kjer je ZZZD že tudi lanske leto imela svoje obratne zaupnike, jih letos zopet dobila.

Za korajžje Zdrženim socialistom zlasti pa Na- rodni strokovni zvezi so seveda tak poročila po- trebna, za slovensko javnost, ki si želi resničnih poročil, pa ne. Pa saj laž ima kratke noge in ne bo rešila Zdrženih socialistov pred končnim po- lomom, čeprav jo z lažjo »Jutro« rešuje.

Kakšno je to govorjenje?

Bilo je po vojni, ko je neka levičarska sku- pina med nemškimi katoličani smatrala, da svoj- ca najkoristnejše porabi s tem, da se loti po- kriševanja Marksovega socializma. Njih delo pa se je tako končalo, da je velik del odšel kar narav- nost in brez ovinkov v komunizem. In ker smo Slovenci že takšni, da vse, kar je tujeja hlastno posnemamo, so se kmalu podobna struja kajpada pojavila tudi med nami in je bilo nekaj let mo- go hruja pri »reševanju katoliške pravovernosti« okrog »Ognja« in »Plamena«, obeh listov te sku- pine, dokler niso voditelji tako očitno zašli prav tako v komunizem, da je morala vmes poseči tudi cerkvena oblast, ki je gospodom vzela pravico uporabljati za svoje levičarstvo katoliški naziv. Nato je bil nekaj časa mir, dokler se ni na po- budo Moskve pojavila v Evropi »ljudska fronta«, ki je na veliko presenečenje našla obhodovalce tudi med nekaterimi francoskimi katoličani, ki se sicer niso s toliko toplino ogrevale za svojo do- mačo francosko »ljudsko fronto« kakor za »špan- sko. Zopet ne smemo biti preveč presenečeni, ker poznamo bolešno nagnjenje Slovencev po sle- pem posnemanju tujega, — ako so nekateri go- spodje, ki berejo francosko, k nam zanesli tudi to politično modo in nas skušali navdušiti za lju- dsko frontaške ideje. Z razsulo ljudske fronte v Španiji in tudi v Franciji je sedaj ta ideal padel in njega obhodovalci bodo morali v doglednem času zopet kaj drugega k nam presaditi, da bodo mogli veljati za »dobrobo«.

Toda, medtem ko je snov za prvo in drugo strujarstvo pri nas dala neka tuja, toda končno le katoliška skupina, se v zadnjem času v »De- janju« in v »Delavski Pravici« množe napadi na slovensko katoliško in politično skupnost v zna- menjku frazeologije, ki je tudi zanešana k nam iz tujine, kjer pa ni zrasla tudi ne na kakem zane- marjenem katoliškem žetniku. V teh dveh listih, ki stojita v miselnem krogu tako imenovanih kr- ščanskih socialistov, se v zadnjem času množe na- padni »klerikalizem« in na »politični katolici- zem«, kakor da to njih vero in kulturo prav do temeljev ogroža. K temu pripomnimo, da je takšno izražanje katoličanstva tuje. Vemo pač, da je vsa- le, ki je zadnjih sto let preganjal katolištvo in Cerkev in ki jo še danes preganja, neprestano zatiral vsemu svetu, da globoko spoštuje reli- gijo in še prav posebno krščansko, a da je so- vražnik le »političnega klerikalizma« in »klerika- lizma«, pod čimer pa katolištvo sovražno krogi vedno razumevajo vsako javno delovanje katoli- čanov, pa naj bo v kulturi, šolstvu, politiki ali go- spodarstvu. Oni »spoštujejo« krščanstvo vse dotle, da se ne pojavi v javnosti, dokler ni ne pomenja v civilizirani družbi. Čim pa se hoče uveljaviti kot relegija družbe, ko se vrže tudi v javnost in v politiko, ga pa takoj žigosajo za »klerikalizem« in »politični klerikalizem«.

Upamo, da krogu okrog »Dejanja« in »Delav- ske Pravice« to dejstvo ni nepoznano. Zato bi radi vedeli, zakaj neprestano in s posebnim poudarkom rabi te psovke za našo slovensko katoliško in po- litično skupnost. Samo dejstvo, da politično ne pripada našemu taboru, ga k temu psovnanju še ne opravičuje. Kajti poleg političnih ozirov ve- žejo katoličani, in oni vedno poudarjajo, da ni tako čistih in za resnico vnetih katoličanov kakor so oni, tudi moralni izri. ki ne dovoljujejo na- torevati in nekomu jemati dobro ime. Naj se to- rej ta dva lista izjavita, ali mislita omenjeni psov- ki v takem smislu, kakor jih rabijo vsi preganjanci in napadatelji na delavnost katoličanov v javnosti, ali pa hočeta reči, da se pri nas katolištvo v re- snici izrablja v umazane politične svrhe — očitke, ki bi ga seveda bilo treba pred javnostjo doka- zati! S pavšalnimi sumničenji ali pa morda s sklicavanjem na inkvizicijo, ke katoliška javnost ne bo zadovoljila. Vsakdo umeva stvar tako, da lete očitki in psovke na soednajo slovensko kato- liško javnost, ki deluje tudi politično in na nje- govo vodstvo. Torej je treba temu dokazati, v čem uganja nedovoljen, od Cerkev same najbolj ob- sojeni »klerikalizem«.

Zahrbtn napad z nožem

Eden smrtnonevarno ranjen — Izginilo je tudi 6000 din

Kranj, 26. maja 1939.

V tork zvečer eta v gostilni Križnar v Stra- žišču pri Kranju pri balinanju izvala prepri- poselna delavca Jože V. in Franc K., oba začasno stanujoča v okolici Strazišča. Med postopacema je nastal tako oster prepri. Da ne bi Jože V. eko- čil proti kuhinji po nož, mu je gospodinja zabra- nila dohod v kuhinjo, nakar je stekel Jože V. v trgovino in tam vzel velik kuhinjski nož. Franc K. je medtem skočil v bližino posestnika Porenta Franca iz Bitnja. Ko se je Jože V. približal Fran- cu K., se je ta spretno izmaknil, nakar je napa- dalec sunil z nožem posestnika Porento in sicer med rebra, 20 cm globoko v črevesje, tako, da mu je prerezal precej črev. Nesrečna žrtev se je zgrudila. V gostilni je nastala splošna zmeda. Franc K. se je v tej zmedi obnašal tako, kakor da bi hotel pomagati, naenkrat pa je izginil. Smrt- no ranjenega Porento so gostje odpeljali z vo- zom k zdravniku dr. Matjažu, ki mu je nudi prvo pomoč, nato je odredil prevoz z avtomobilom v Ljubljansko bolnišnico.

Med poljo je Porenta prosil svojeja-čvaka,

naj mu odvzame 6.100 dinarjev iz listnice, češ, da toliko denarja ni dobro imeti v bolnišnici. Svak in drugi moze, ki so se spremljali, so ga prosili, naj bo pri miru in naj ne išče listnice, češ, da mu je lahko veak napor usoden.

V četrtek se je zglašila na kranjski policiji žena Franca Porenta in povedala, da je imel mož s seboj 6.100 dinarjev. Ko so ga pripeljali v bol- nišnico, ni bilo o denarju ne duha ne sluha.

Policija je uvedla obširno preiskavo, da bi izsledila tatu. Oba postopača eta še isti večer izginila. Ze prihodnje jutro je pa aretirala napa- dalec Jožeta V., za Franca K. se pa ni zmenila. Včeraj pa je zvedela, da se je Franc K. v gostilni spizil k Porenti in ga je najbrže v splošni zmed- i okradel. Nato pa je zbežal iz Strazišča. Za njim ni nobene sledi. Policija je za pobežlim Francem K. izdala tiralo. Čim bo aretiran Franc K., bo šele prav poljanec zločin, ki je bil storjen v go- stilni. Zanimivo je, da Jože V. pri zaslišanju ni niti malo omenjal Franca K. Se zanimiveje pa je, da sta oba postopača istočasno izginila od ranje- nega Porenta.

Iz učiteljske službe

Belgrad, 26. maja. m. Napredovali so naslednji ljudskoškolski učitelji in učiteljice v Sloveniji:

V 9. pol. skupino: Cister Franc, Sv. Križ, Kr- ško; Cister Stefanija istotam; Perko Jože, St. Mihiel pri Novem mestu; Rauter Franc, Dolnja Lendava; Stukelj Ana, Kozje; Kazagrande Julij, Strigova, Ljutomer; Silvester Vladislav, Tržič, Krško; Pra- protnik Anton, St. Vid pri Ljubljani; Valenčak An- ton, Mozirje; Kočvar Anton, Sv. Vid pri Ptuj; Sebal Franc, Mežica; Andolšek Ivan, Vojnik.

V 8. pol. skupino: Prerigar Jože, St. Vid pri Ljubljani; Erman Zofija, Rajhenburg; Duh Jožeta, Velika Nedelja; Uran Jože, Poljane; Demšar Zlat- ka, Radatovič pri Črnomlju; Bankovec Matilda, St. Ilj pri Mariboru; Ostroveršnik Feliksa, Treb- nje; Starec Kristina, Mošnje; Pardubski Luj, Hrašnik; Štern Ana, Slovenska Bistrica; Klančnik Pavlina, Mošnje; Bajec Lucija, Ljubno, Gornji grad; Milčič Viktorija, Suhor pri Črnomlju; Sreč Josipina, Izakovič pri Dolnji Lendavi; Han Zoltan, Danjevič pri Murski Soboti; Gabrič Marija, Bo- linjska Bistrica; Lovše Franciška, Kamnica pri Mariboru.

V 7. pol. skupina: Klančšek Bernard, Mošanje pri Murski Soboti; Perkavac Celestin, Bled; Kra- vos Berta, Vinica pri Črnomlju; Stroj Marija, Vrh- nika; Rošker Justina, Pišče; Košutnik Orest, Sp. sv. Kunigunda; Šuler Stanislav, Dobropolje; Gaj- šek Stanislava, Kostanjevica; Koprivnikar Marija, Ljubljana okolica; Zeleznik Martin, Savica pri Škofji Loki; Kinec Jože, Ponikva pri Šmarju; Sak- sida Milena, Preserje; Anžič Marija, Dev. Mar. v Polju; Parfant Barbara, Nova cerkev pri Celju; Jarc Albina, Oplotnica; Ponikvar Ana, Litija; Mi- zert Martin, St. Rupert; Gruden Franc, Planina pri Šmarju; Anklet Marija, Store pri Šmarju; Koč- van Milan, Gornja Radgona; Pirnat Marija, Bo- rovnica; Lukovšek Ivana, Javorje pri Škofji Loki; Pip Julija, Zabcina pri Škofji Loki; Pečnik An- gela, Dolnja Lendava; Turk Julija, Stari trg; Vuk Karolina, Sv. Lovrenc pri Ptuj; Prauseisa Sonja, Laško; Dolenc Ana, Dob. pri Kamniku; Suštar Ma- rija, Sv. Lovrenc pri Ptuj; Slokan Filip, Trbovlje; Robič Milka, Zagradec; Kadine Julija, Urpine Ana, Izlake; Poljanec Tatjana, Ljubljana; Zajc Angela, Ambur; Ambrožič Angela, Dolnja Lendava; Ur- bančič Justina, Plut Gabrijela, Šmartno pri Kran- ju; Plut Marija, Urec pri Logatcu.

V 6. skupino: Prolek Janko, Mala Nedelja, Lju- tomer; Jelenc Ivan, sv. Križ, Maribor, levi breg; Pol- ni Marija, Maribor; Omahan Josipina, Metlika-Črno- melj; Pisan Marija, Šmartno, Gornji grad; Podgoršek Amalija, Konjice; Rakovec Iva, Velenje, Slovenj- grad; Fran Trošt, Litija; Pavčič Franc, Šmartno, Slo- venj gradec; Rožič Justina, Stopiče, Novo mesto; Jenko Marijana, Rateče, Radovljica; Čiček Franc, Po- brežje, Maribor, desni breg; Bratkovič Anton, Pišce, Celje; Jazbec Stefanija, Srednja vas pri Bohinju, Ra- dovljica; Kalinšek Franciška, Brnomošnice, Novo me- sto; Pavel Marija, Trbiča, Škofja Loka; Čeh Branimir, Hoče pri Mariboru; Ljubič Ana, Gradac, Črnomelj; Igljič Marija, Šmartno, Litija; Jenko Ljudmila, Novo mesto; Ložar Marija, Domžale, Kamnik; Bevc Fran- čiska, St. Vid, Šmarje; Kapfer Lidvina, Gubečna, Celje; Godovšek Marija, Pragersko, Maribor desni breg; Iglar Metka, Črešnjevce, Maribor, d. b.; Plehan Marija, Raka, Krško; Kočar Terezija, Cankova, Mur- ska Sobot; Stigler Julia, Gor. Radgona, Ljutomer; Doner Stefanija, Jesenice, Radovljica; Rabič Breda, Koroka Bela, Radovljica; Bele Deni, Gorje, Radov- ljica; Purdijan Franc, Šoštanj, Slovenj Gradec; Stigler

Julija, Podlipa, lj. okolica; Vilhar Marija, Črnuče, Lju- bljana okolica; Petelin Albin, Ljubljana; Oman Oton, Ljubljana; Teuerche Franciška, Slovenj Gradec; Voj- čič Adela, Ljubljana; Pavčič Dragotin, Novo mesto; Pirjan Lea, Tržič, Krško; Likar Marija, Kostanjevi- ca, Krško.

V 5. skupino: Bajc Maksimilijan, Ljubljana; Gre- bene Ana, Sora, Škofja Loka; Lampe Pavla, Ljubljana; Šašel Antonija, Sostro, Ljubljana okolica; Lampret Srečo, Ljubljana; Okorn Vinko, Ljubljana; Tušak Franc, Tezno, Maribor d. b.; Firm Stefan, Radvnoje, Maribor d. b.; Valentič Jošip, Celje; Rakoci Ivan, Gomiljsko, Dolnja Lendava.

Osebnosti

Belgrad, 26. maja. AA. Na predlog pravoso- dnega ministra so prestavljeni: za namestnika državnega tožila v 4/2 v Mariboru Aleksander Trampus, do zdaj v Novem mestu; za sodnika 6. skupine okrajnega sodišča v Mariboru Viktor Svetel, do zdaj v Šoštanju; za sodnika 6. skupine okrajnega sodišča v Novem mestu dr. Franc Cola- rič, do zdaj v Kozjem; za pisarniškega uradnika 6. skupine na okrožnem sodišču v Celju pa Franc Oblak, do zdaj v Šoštanju.

Belgrad, 26. maja. AA. Ob priliki proslave 20 letnice jugoslovanske nogometne zveze so bili v imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namest- nikov na predlog ministra za telesno vzgojo lju- dstva odlikovani številni športni delavci, ki so si pridobili zasluge za razvoj našega nogometa. Med njimi so odlikovani tudi z redom jugoslovanske kro- ne 5. stopnje Evgen Betteto, zasebni uradnik in bivši predsednik LNP-a iz Ljubljane, z redom sv. Save 4. stopnje dr. Janko Koestl, predsednik ljubljanske nogometne podzveze in član uprave- nega odbora jugoslovanske nogometne zveze iz Lju- bljane, in Mario Kureš, višji uradnik ravateljstva državnih železnic in bivši predsednik ljubljanske nogometne zveze iz Ljubljane.

Tekma »okrog Srbije«

Niš, 26. maja. m. Danes zjutraj se je pričela četrti etapa kolesarske dirke okoli Srbije, Skoplje — Niš v dolžini 202 km. Ta etapa se imenuje etapa predsednika vlade dr. Dragiša Cvetkoviča. Tekmo- valec so startali okoli 7 iz Skoplja in dospeli okoli 10.30 v Vranje. Tik pred Vranjem je bila ostra borba med Romunom Tudosiem in našim tekmo- valcem Prosenikom. Prosenik je vodil do samega predmestja Vranje. Tik pred ciljem je Romunu uspelo za pol kolesa premagati našega rokaja. Po potoku in kosilu so tekmovalci nadaljevali pot in dospeli v Niš po štiriurni vožnji. Rezultati: 1. Pro- senik, 2. Grgec, 3. Lavrič, 4. Pokupec, 5. Peternel, 6. Tudosi, 11. Raznožnik, 16. Jaklič. Plasma prvih štirih etap: 1. Prosenik 24, 52, 12. 2. Grgec 25, 50, 43. 3. Tudosi 25, 14, 40.

Dirka okrog Srbije je zelo naporna, kar se je zlasti opazilo, ker je precej tekmovalcev odstopilo od dirke, med temi tudi Slovenci Premk, Stiber- nik, Krušič, ki se danes vračajo domov. Ostali pa se še junaško bore in upamo, da bodo zdržali do konca. Posebno dobro vozi poleg brežiškega Pro- senika, ki so ga napravili za Zagrebčana, tudi Slo- vene Lavrih, ki živi stalno v Belgradu.

Kneginja Olga

na razstavi umetnikov

Belgrad, 26. maja. m. Danes dopoldne med 10 in 11 je obiskala pomladaneko razstavo jugo- slovanskih umetnikov Nj. kr. Vis. kneginja Olga. V umetniški paviljon Cvijete Zuzorić je kneginja Olga prišla v spremetvu dvorne dame ge. Loza- novičeve. Ogledala si je razstavljene umetnine ter se je o njih pohvalno izrazila.

20 inozemskih časnikaev na Bledu

Bled, 26. maja. AA. Danes je prispela na Bled skupina 20 časnikarjev iz severnih evropskih držav, ki bo pod vodstvom »Putnika« obiskala vsa važnejša turistična mesta v naši državi, predvsem pa na Jadranu in v Južni Srbiji. Med temi časnika- rji so tudi ravnatelj, glavni uredniki in ured- niki najuglednejših dnevnikov, ki izhajajo iz se- vernih državah. Skupini so se priključili tudi uredniki »Zürcher Zeitung«, »Journal de Geneve« in »Kurier Warszawsky«.

Na Bledu je skupino časnikarjev priručno po- zdravil ravnatelj »Putnika« s člani zdraviliške komisije in skupino jugoslovanskih časnikarjev. Na sestanku v hotelu »Toplice« je goste pozdravil v imenu naše osrednje tujsko-prometne organi- zacije »Putnik« pomočnik ravnatelja Perše.

Madžarski časnikarji v Ljubljani

Ljubljana, 26. maja. Nocoj ob 20.16 so z zagrebškim brzim vlakom došli v Ljubljano madžarski časnikarji, ki se mude zdaj v Jugoslaviji na poučnem potovanju. V Ljubljano je došlo 16 časnikarjev, drugi so zaradi prenaporne poti ostali v Zagrebu. Ti ča- snikarji predstavljajo najbolj ugledne madžarske dnevnike in časopise, med temi pa je tudi pred- stavnik madžarske potovalne agencije, ki je orga- nizirala s pomočjo našega »Putnika« ta izlet mad- žarskih časnikarjev. Madžarske časnikarje vodi znani jugoslovanski publicist in časnikar Hifi Bje- lavac, spremljata pa jih še dva Blelavčeva to- variša.

Na ljubljanskem kolodvoru so madžarske ča- snikarje pozdravili ravnatelj tukajšnjega »Putnika« in Zveze za tujski promet dr. Žižek, zastopnik časnikarskega združenja g. Prunk ter zastopnik »Slovenca«. Madžarski časnikarji so se nato po- dali v hotel »Union«, kjer jim je mestna občina priredila večerjo.

Jutri odpotujejo dopoldne na Bled ter se zve- čer vrnejo v Ljubljano, kjer prenočijo. Nato na- daljujejo s svojim potovanjem po ostalih krajih Jugoslavije.

Razstava srbskih junaštev

Belgrad, 26. maja. m. Ob navzočnosti ministra vojske armadnega generala Milutina Nedića je bila danes v Belgradu odprta razstava fotografskih po- snetkov iz balkanske in svetovne vojne, ki jih je napravil prof. Dragoljub Pavlovič. Na razstavi po- jasnjuje 700 povečanih fotografskih posnetkov naj- značilnejše trenutke in borbe srbske vojske v bal- kanski in svetovni vojni.

Predstavnik Jugoslovanov član romunskega parlamenta

Temešvar, 26. maja. m. G. Bogoljub Pisarov v samostanu sv. Džurdže, ki je zdaj lektor za srbohrvaški jezik na vseučilišču v Bukarešti, je predložil apelacijskemu sodišču v Temešvaru vse listine za poslanske in senatne volitve, ki bodo 1. in 2. junija v Romuniji. Predsednik romunske vlade in notranji minister Armand Calinescu je pristal, da g. Pisarov kandidira na listi fronte narodnega preporoda kot predstavnik jugoslovan- ske manjšine za temešvarsko županijo.

Četrtnska vožnja za slovenski delavski tabor v Ljubljani

Ljubljana, 26. maja. Po odloku štev. 5291/39 prometnega ministra Mehmeda Spaha je odobren vsem članom ZZZD, ki bodo prisostvovali slovenskemu delavskemu taboru v Ljubljani 4. junija t. l. 75% popust za vse ra- zrede in vse vlake. Pri odhodu mora vsak udelež- nec kupiti pol karte in železniški obrazec K 14, in sicer na podlagi posebne legitimacije, ki jih bo centrala ZZZD v ta namen izdala. Polovična vozna karta velja za brezplačen povratek s potrdilom glavnega odbora ZZZD, da se je imetnik karte ude- ležil tabora. Popust velja pri odhodu od 2. do 4. ju- nija, pri povratku pa od 4. do zaključno 6. junija tega leta.

26 mornarjev — mrtvih

Newyork, 26. maja. AA. Havas. Izgubljena je vsaka nada, da bi bilo mogoče rešiti katerega iz- med preostalih 26 mornarjev v podmornici »Squa- lus«. Potapljači so ugotovili, da so našli ti mor- narji smrt v onih prostorih podmornice, v katere je vdrla voda. Začeli bodo dvigati podmornico. Za- vlekli jo bodo najprej v plitvejšo vodo.

Belgrad, 26. maja. m. Prestavljena je učite- ljica Stefanija Šubert iz Ihana na ljudsko šolo v Ljubljani.

Šah v Stuttgartu

Stuttgart, 26. maja. AA. Končni rezultat evrop- skega šahovskega turnirja je sledeči: Bogoljubov 7 in pol (od 11 možnih), Richter 7, Elisaskes, En- gels, Klinger in dr. Vidmar 6 in pol, Foltis 5 in pol, O'Keli 5, Grob 4 in pol, Heas in Stall 4 ter Szily 2 in pol točki.

Tenis: Jugoslavija : Italija 1:1

Milan, 26. maja. AA. Stefan. V drugi igri za Davisov pokal je Punčec premagal de Stefanija v 3 setih 6:4, 6:4, 7:5. Stanje po prvem dnevu 1:1.

Milan, 26. maja. b. Današnje teniške tekme med Italijo in Jugoslavijo so se končale takole: Campabella : Mitić 6:3, 6:3, 7:5. Punčec : De Fie- fani 6:4, 6:4, 7:5. Stanje med Italijo in Jugoslavijo je 1:1.

London, 26. maja. AA. Reuter. V tekmi za Da- visov pokal je angleški par zmagal nad franco- skim. Angleži vodijo 2:1.

Bolgarija zahteva južno Dobrudžo

Značilna izjava Mušanova o „zunani politiki, ki mora slediti gospodarskim nujnostim...“

Pariz, 26. maja. TG. Predsednik bolgarskega saborja in bivši min. predsednik Mušanov je sofijskemu dopisniku »Petit Parisien« dovolil razgovor, v katerem je dejal,

da je Bolgarija v vsej povojni dobi pokazala veliko zadržanost. Na mnoge pravice je pozabila. Toda na južno Dobrudžo, ki je bila Bolgariji pripisana že na Berlinskem kongresu leta 1877, Bolgarija ne more in ne sme pozabiti. Prebivalstvo tega dela Dobrudže je popolnoma bolgarsko. Proizvodnja žita v Dobrudži predstavlja 16% vse

pšenične proizvodnje v Bolgariji, medtem ko za Romunijo ne dosega niti 1%.

Bolgarija mora v svoji zunanji politiki pač upoštevati svoj gospodarski položaj. Nemčija kupuje v Bolgariji 80% vsega bolgarskega izvoza. To je neizbrisno dejstvo! Nobena druga država naših ponudb ni hotela sprejeti. Le Nemčija jih je sprejela! Z Romunijo smo hoteli priti do mirnega sporazuma. Toda angleško jamstvo za romunske meje je imelo za posledico, da je postala romunska vlada kar naenkrat bolj trdovratna in neizprosnna. Ne želimo mnogo! Pomagajte, da dobimo vsaj to malo, kar dobili želimo. Bolgarija neče vojne. Le svojo Dobrudžo bi imela rada nazaj. Naj oni, ki odločajo, nikar ne ponovijo starih grehov in ne potisnejo Bolgarije v politiko, ki bi ne služila miru.

Nemčija nima namena napasti Belgije in Nizozemske

Nemški glas k obisku kraljice Viljeline v Bruslju

Berlin, 26. maja. AA. DNB.: V zvezi z obiskom holandske kraljice v Bruslju piše »Deutsche diplomatische Korrespondenz« med drugim:

Vse one države, ki jim je v resnici pri srcu ohranitev miru, bodo čutili zadovoljstvo, ko se bodo prepričale, da Belgija in Nizozemska, dve po položaju pomembni državi, kažeta iskren trud ohraniti samostojnost ter da ne podpirata načrte nekega zbiranja sil ter s tem ne dajeta povoda za še večjo napetost v Evropi. S tem se je zvišalo število mirnih tečajev v življenju evropskih narodov. Kar se tiče stališča Nemčije napram obojem sosednjima državam na Severnem morju, je to stališče popolnoma jasno. Nemčija spoštuje brez pridržka neodvisnost obeh držav, toda Nemčija želi, da bi bila ta neodvisnost spoštovana tudi od vseh drugih. Zaradi tega pripadajo vesti, o nekaterih nemških načrtih za napad na

Belgijo in Nizozemsko čisti domišljiji. Te vesti imajo edino namen, da bi spravile politiko obeh držav, s pravega pota ter te države spravili v fronto, v kateri prevladujejo sebični nameni. Glavni pobudniki te fronte nimajo niti najmanj obzirnosti na pram priznanemu naporu drugih držav za ohranitev miru. Kar se Nemčije tiče, ona nima niti najmanjših namenov privedi v politične spore one, ki se jih spori popolnoma nič ne tičejo. Nemčija ne želi ničesar drugega, kakor da te tretje države dobro razumejo lastne interese in da s svojim državljanjem ne gredo za tem, da se napetost v Evropi poveča, temveč da prispevajo s svojim zadržanjem k miroljubi rešitvi spornih vprašanj.

Iz češke

Praga, 26. maja. b. Snoči je eksplodiral peklenjski stroj v stari judovski četrti blizu sinagoge. Eksplozija je porušila vhod nekega posloja in sta izgubili življenje dve osebi. Policija je uvedla preiskavo in misli, da gre za delo čeških fašistov, ki so trenutno pričeli ostre napade proti Židom. To je že tretji primer v zadnjem mesecu, da so neznanci izvalili eksplozije pred židovskimi hišami na Vavčevskem Namestu.

Praga, 26. maja. AA. DNB.: Spor med vlado in radikalnimi desničarskimi elementi še ni končan. Fašisti so predložili vladi svoje zahteve v 11 točkah, od katerih je najvažnejša zahteva po rekonstrukciji vlade. Izve se, da vlada ne namerava sprejeti zahtev fašistov.

Resnica in praksa

Kakor je sodobni nekrščanski svet na gospodarskem polju proglasil načelo, da nima pravice do gospodarskega življenja ničesar opraviti, tako trdijo, da je politika svoje področje, na katerem pravstvena postava ne velja, češ, politika ima svoja lastna pravila. Kakšna so ta pravila, vemo zlasti iz prakse mednarodne politike, v kateri se vsaka država, naj pripada temu ali onemu bloku, da voditi zgolj od svoje lastne koristi, neozirajoč se na vrhovno vrednost obče blaga. Navadno se zatekajo velika politična občestva k pravstvenim načelom samo takrat, kadar jim je povdarjanje teh načel potrebno kot orožje v borbi zoper svojega nasprotnika, ki da krši pravstveni red, katerega pa njim samim praktično ni dosti mar.

Seveda se včasih tudi mednarodni politiki zbudijo vest, kadar sama vidi velike razvaline, ki jih povzročajo splošno preziranje pravstvenih načel v življenju narodov. Zato so marsikateri izjave, zlasti sodobnih državnikov, odkritosrčne, kadar tožijo o preveč očitnih posledicah brezpravstvene politike v mednarodnih odnosih. Tako na primer nismo čitali lepših besed v tem oziru, kakor jih je spregovoril poslanik Zedinjenih držav Severne Amerike na minulih spominskih slavnostih sv. Jeanni d'Arc v Rouenu. Tako je dejal:

»Glasovi, ki jih je svetnica slišala in ki so ji svetovali, da se žrtvuje za razkosano domovino, niso prišli do ušes oblastnikom tega sveta, ki so se jim upirali. Oni jih sploh niso slišali, dočim se jim je ona popolnoma pokorila. Tudi danes so imenitniki, ki ne slišijo glasov dobre volje in nasvetov. Gluhi so, da ne slišijo glasov zdrave pameti, bratskega prijateljstva in vzajemnosti človeške družine ter toležejo na boben sovraštva, da ne bi narod, ki so v svojem srcu za večne resnice in vrednote, slišali blagega poziva k miru. Toda kljub vsemu bo na koncu zmagała resnica. Njen glas se bo uveljavil in ta glas pravi: »Kar nočeš, da bi tebi naredili, tega tudi ti ne stori drugim.« Nad snovnimi silami so duhovne sile in zveza z njimi velja več nego vsaka politična in vojaška aljanca.«

Resnica je čisto jasna in zelo preprosta, zapletena in težka pa postane, kakor hitro bi se morala uresničiti v življenju. Najhujše pa je, če tisti, ki to resnico zavestno, odkritosrčno in z vso močjo izpovedujejo in naglašajo ter od vseh terjajo, da jo spoštujejo in udeležujejo, v mednarodnem življenju sami delajo tako, kakor ne želijo, da bi delali drugi. Mednarodno politično življenje ne bo ozdravelo, dokler se ne bo našel človek ali politična skupnost, ki bo prva delala tako, kakor zahteva pravstveni zakon in potegnila za seboj druge. Čeprav je veliko vredno, da danes najodločilnejše osebe priznavajo, da mora tudi v politiki biti vrhovno merilo božja postava (kar so do sedaj ideologi najrazličnejših tabarov zanikovali in neodvisnost politike od pravstva proglašali za največjo in najblagoslovenjšo iznajdbo našega časa), pa ne bo boljše, dokler se v praksi nihče po tem spoznanju ne bo ravnal.

Anglija prizna priključitev češke in Moravske?

Zanimiv odgovor angleškega ministra v spodnji zbornici

London, 26. maja. AA. Reuter: V debati o odgovorih zasedanja spodnje zbornice zaradi binokostnih praznikov so laburistični, liberalni in konservativni poslanci ostro kritizirali vlado. Laburist Alexander je kritiziral Chamberlaina, ker 24. maja ni hotel izjaviti, da Velika Britanija ne bo priznala priključitve Češkoslovaške brez povelja v spodnji zbornici. Govornik je izjavil, da vlada sploh ne sme misliti o priznanju aneksije. Odgovarjajoč govornikom je finančni minister sir John Simon izjavil: Glede konzularnega za-

stopstva v Pragi je britansko poslanstvo ukinjeno in da zastopa britanske interese podkonzul. Nemška vlada je izjavila, da konzularna zastopstva ne bodo priznana po 20. juniju, razen če ne dajo eksekvatur nemška oblasta. Na koncu je sir Simon izjavil, da vlada ne misli na priznanje priključitve ČSR, toda če konzul dobi eksekvatur, bo to nedvomno dejansko priznanje nemške oblasti. Vlada ne bo izdala nepreklicnih sklepov, dokler se spodnja zbornica ponovno ne sestane.

Italijansko mnenje o pogajanjih med Anglijo in Rusijo

„Za pomoč v Evropi zahteva Rusija pomoč v Aziji

Rim, 26. maja. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše:

Zveza med silama osi je bila hitro sklenjena, kar potrjuje, da so nemško-italijanski odnosi osnovani na popolnem zaupanju, za kar se je treba zahvaliti lojalnemu priznanju dokončnega stanja med Nemčijo in Italijo ter spoštovanju vitalnih interesov obeh držav, kakor tudi enaki politični misli. Nasprotno pa mora počasnost pogajanj med zapadnimi silami in Rusijo zbuditi negotovost in nezaupanje. Dve stranki gresta za tem, da s številnimi rezervami in računi prožita druga drugi jamstvo, kar dokazuje, kolike skrbi imajo te države.

Prva posledica te politike obkoljevanja je v tem, da napravi evropske probleme še težje. To je zdaj za vsakega jasno. Ko so zapadne sile namesto da sprejmejo nemško-italijanska pogajanja za miroljubno rešitev, sklenile, da vodijo politiko obkoljevanja, takrat še niso imele pregleda ter so se omejile samo na evropski položaj. Toda Moskva je čutila, da jo zanima tudi položaj na Daljnem vzhodu in ako Anglija smatra, da je potrebna podpora Rusije v Evropi, potem Rusija smatra, da je zanjo potrebna podpora v Aziji in da vzajemnost v tem pogledu predstavlja enakoveren pogoj. Sicer bi bila Rusija izpostavljena dvem nevarnostim in dvema frontama, eni v Evropi in drugi v Aziji. Za uslugo zapadnim državam v Evropi zahteva Rusija protiuslugo v Aziji.

Odstranitev Litvina v nepomirljivo etališče Stalina potrjuje, da je Moskva imela dvome ter se je nahajala pred razkrižjem, ali naj propade v Evropi ali pa naj se nevarnost razširi tudi na Azijo. Druga posledica obkoljevalne politike je imela za posledico vznemirjenost v evropskih nevtralnih državah, ki ne želijo, da bi bile vmešane v spor. Zato se zna zgoditi, kakor piše neki švicarski

Iramešljivo skriva svoja usta..

Najprej je čutila hrapavost na notranji strani zob, potem so se začeli zobje majati in na koncu - taka grda praznina! To se lahko pripeti vsem, ki niso še nič ukrenili proti nevarnemu zobnemu kamnu.

Uporabljajte zato vedno Sargov Kalodont! Ta izvrstna zobna pasta, z učinkovitim sulforicin oleatom, razkroja polagoma, vendar zanesljivo, zobni kamen in prepreči njegovo ponovno tvorjenje. Samo če so Vaši zobje brez zobnega kamna, bodo ostali vedno trdni in zdravi!

Zjutraj, zlasti pa zvečer

SARGOV

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Turški častniki preosnujejo afgansko in arabsko armado

„Prvi vplivi angleško turške zveze

Ankara, 26. majnika. TG. Turški vladni krogi potrjujejo, da se je Ibn Saud, vladar Arabije, obrnil na turško vlado s prošnjo, naj pošlje zadostno število častnikov, ki bodo njegovo armado preosnovali in izvežbali. Turčija je ponudbo sprejela in smatra ta dogodek kot znamenje vedno ožjega sodelovanja med arabskimi in turškimi državami. Tudi Afganistan je poslal podobno prošnjo Turčiji, ki ji je

takoj ugodila. V poučenih mednarodnih krogih menijo, da so to pojavi, pri katerih se že čutijo posledice angleško-turške zaveznitva.

Aleksandretta Turčiji

Pariz, 26. maja. AA. DNB. »Petit Journal« poroča, da je francoski zastopnik v aleksandretskem sandžaku polkovnik Colle prispel v Ankaru, kjer bo ostal več dni. Njegov obisk je v zvezi s pogajanj, da se Sandžak odstopi Turčiji.

20.000 italijan. prostovolcev zapustilo Spanijo

Sevilla, 26. maja. AA. Stefani. Danes popoldne je bila končana razporeditev 20.000 italijanskih prostovolcev. Iz Seville jih bodo prepeljali v Cadix. Tu se bodo vkrcali na ladje, s katerimi se bodo odpeljali v Italijo. Nadzorstvo nad transportom je poverjeno generalu Cambari, poveljniku italijanskega armadnega zbora. V Seville se muči tudi italijanski veleposlanik iz Burgosa. Vkrčevanje prostovolcev v Cadixu bi se moglo začeti že jutri, v soboto, ni pa treba izključiti možnosti, da bi se začelo šele čez dva dni, to pa zaradi materialnih razlogov. Prebivalstvo mesta Seville prireja legionarjem ganljive manifestacije.

Rim, 26. maja. b. Danes so priplule v Cadix italijanske ladje »Piemonte«, »Lombardia«, »Canino«, »Liguria«, »Sardagna«, »Toscana« in »Sicilia«, ki bodo prepeljale v domovino 19.400 prostovolcev. Italijanska ladja »Duilio« je priplula v Malago, kjer bo tudi prevzela kontingent italijanskih prostovolcev. Vse te ladje se bodo vrstile v Napulj 2. ali 3. junija. Pred odhodom iz Spanije bodo italijanskim legionarjem priredili svečano odhodenico. Z italijanskimi prostovolci bodo odšli v Italijo tudi španski vojaki, 8100 po številu. V Napulju se že delajo priprave za svečan sprejem prostovolcev, ki so se borili v Spaniji.

Španski generali v Nemčijo

Lisbona, 26. maja. b. Na povabilo nemškega kanclerja Hitlerja bodo prišli v Nemčijo trije španski generali Garcia, Valino in Solehaga. Udeležili se bodo raznih nemških manevrov na kopnem, na morju in v zraku.

Spanija ne dobi posojila

London, 26. maja. b. Dobro poučeni krogi trdijo, da se je umaknila amsterdamska Mendelsohnova banka, ki bi morala dati Spaniji posojilo. Mislijo, da Spanija ne bo dobila posojila, ker je van Zeeland izgubil vse upanje, da dobi od Spanije zahtevana politična jamstva.

Nov nemški armadni zbor, ki ga bodo sestavljali sami tehniki in inženirji

Berlin, 26. majnika. TG. Tukaj objavljajo, da je bil ustanovljen nov armadni zbor, ki bo sestavljen izključno iz samih tehnikov in inženirjev, ki bodo imeli vsi častniški čin. Uporabljali jih bodo pri motoriziranju oborožene sile, kakor tudi za vodstvo pri utrjevalnih delih na nemških mejah.

Prav tako se je tukaj razširila vest, da je Hitler ob priliki svojega zadnjega nadzorstvenega potovanja po utrdbah na francosko-nemški meji ugotovil, da so utrdbе ponekod poškodovane, ker se je ali zemlja premaknila ali pa cement, ki so ga uporabljali, ni bil dober. Vrhovni poveljnik oborožene sile je izdal takoj vsa potrebna navodila, da se ugotovljena škoda popravi in da se natančno preišče, ako ni vmes zlobna roka. Vrhovno poveljstvo nad utrjenim pasom bo prevzel ali general von Witzleben ali pa general Wäger.

Titulescu — poslanik v Moskvi

London, 26. maja. b. »Daily Express« poroča, da namerava rumunski kralj Karol imenovati v kratkem novega poslanika v Moskvi. Politični krogi trdijo, da najboljši prihaja v postev bivši rumunski zunanji minister Titulescu.

Trije valčki

Najrazkosnejši francoski glasbeni vefilms
Čarobna opereta nesmrtnih melodij Johanna Strauss st., Johanna Strauss ml. in Oscarja Strauss. V glavnih vlogah Yvonne Printemps — Pierre Fresnay. Ta film bo najboljši glasbeni užitek za vsakega.

Gospodarstvo

Resolucija centrale industrijskih korporacij

Kakor smo že včeraj poročali, je bila v sredo, dne 24. t. m. skupščina Centrale industrijskih korporacij v Beogradu, na kateri je bila sprejeta naslednja resolucija:

1. Močnejše industrializacije države ne zahteva samo njena obramba, ampak tudi potreba zaposlitve vedno večjega prirastka kmetijskega prebivalstva, kakor tudi potreba ustvarjanja novih potrošnikov za naše kmetijske proizvode. Zato smatramo za potrebno, da se čim prej določijo direktive za bodočo izgraditve in prireditve, da ne bi bila usmerjena v napačno smer.

V to svrhu je treba predvsem usmerjati razpoložljive kapitalne v one industrijske panoge, ki s svojo proizvodnjo ne pokrivajo naše domače potrebe, katere po možnosti predelujejo domače surovine.

Prosimo kr. vlado, da naj čimprej pozove industrijo in njene predstavnike na sodelovanje v svrhu postavitve industrijskega načrta v gornjem smislu.

2. Za nabavo surovin, katerih sploh nimamo ali nimamo v zadostni količini, je potrebno v prvi vrsti zavarovati potrebne devize. Da bi se okrepil izvoz v neklirnske devize, je potrebno, da se obračunavajo izvozne devize po njih polni vrednosti in na ta način poveča dotok deviz.

Ravnatoka je potrebno, da se v svrhu preskrbe industrije s surovinami omogočijo kompenzacije na širši osnovi.

Nadalje je potrebno omogočiti preskrbo s potrebnimi surovinami tudi na nova osnovanim podjetjem, kakor tudi podjetjem, ki v preteklem letu niso neposredno uvažala potrebne jim surovine ampak jih nabavljajo po posrednikih.

3. Ne moremo se sporazumeti s pretiranim etatizmom, ki se zadnje čase vedno bolj širi pri nas in prosimo kr. vlado, da uveljavi v sporazumu z gospodarskimi organizacijami uredbo, po kateri bi se gradba kakor tudi razširjanje že obstoječih državnih in samoupravnih podjetij in delavnice dovedlo v sklad z interesi zasebnih iniciativ.

4. Prosimo kr. vlado, da pristopi k reševanju vprašanja industrijskih kreditov v sodelovanju z industrijskimi korporacijami in da se naj v to svrhu porabi kapitali iz javnopravnega zavarovanja, ki v največji meri tudi izvirajo od industrije.

5. Prosimo kr. vlado, da na osnovi čl. 113 fin. zakona za 1939—1940 v sodelovanju z gospodarskimi organizacijami uveljavi uredbo o vršitvi javnih nabav, ki bo omogočila neposredno in ravnomerno dodeljevanje poslov vsem zainteresiranim domačim podjetjem.

6. Zavežajoč se svojih dolžnosti do države, je industrija pripravljena prevzeti nase vse materialne žrtve, ki se od nje zahtevajo glede javnih

dajatev, toda prosim, da bi bila ta bremena znoena, ravnomerno in racionalno razdeljena, da ne bi ogrozili ali ovirali njeno delo in razvoj.

Pozivajoč se na elaborat o obremenitvi industrije in njenega proizvodnega procesa z javnimi bremenimi, ki je bil z resolucijo 22. zbora Centrale industrijskih korporacij, dne 10. novembra 1938 v Njemem Sadu predložen kr. vladi, ponavlja zbor prošnjo, navedeno v omenjeni resoluciji, da se v ministrstvu financ in sodelovanjem ministrstva trgovine in industrije ter drugih gospodarskih resorjev vrši konferenca s predstavniki industrijskih organizacij.

7. Glede socialnega zavarovanja predlagamo: A. Da se pristopi k reviziji predpisov socialnega zavarovanja v svrhu znižanja upravnih stroškov in bremen soc. zavarovanja, katere mora nositi gospodarstvo.

B. Da se čimprej izvede načelo samouprave pri postavljanju članov ravnateljstva delavskega zavarovanja. Ta postavljanja naj se izvršujejo po predlogih industrijskih korporacij in pri tem je zavarovati sorazmerno delež industrije.

C. Da se vzame v preučevanje vprašanje reforme zdravniške službe soc. zavarovanja v smislu predloga industrijskega tako, da se da ekspoziturni Osrednji uradi pri večjih podjetjih čim širša avtonomija in preučiti praktična možnost ev. izbire zdravnikov po zavarovancih.

D. Borze dela naj posvetijo svojo delavnost v prvi vrsti iznajditvi zaposlitve, ker naj njih glavna evrha ne bo dajanje denarne podpore nezaposlenim.

Danes je bolj kot kdajkoli prej potreben socialni mir v podjetjih. Zato prosimo, da se onemogoči hujkanje na štrajk in da državne oblasti zagotovijo onim, ki hočejo delati, z zakonom zagaranirano svobodo dela.

8. Industrijska podjetja so prenatrpana z zahtevami, s katerimi se zahtevajo razni podatki. Zaradi tega prosimo, da se zbiranje teh podatkov osredotoči pri ministrstvu trgovine in industrije in pri njegovih podrejenih uradih. Da bi se mogla obdelati statistika o potrošnji električne energije, prosimo ministrstvo financ, da naj da na razpolago strokovnim organizacijam podatke, s katerimi razpolaga.

9. Moramo tudi ob tej priliki poudariti, da se poleg naših stalnih prošelj še vedno uveljavljajo zakoni, uredbe, naredbi in pravilniki, ki neposredno tičejo industriji, brez predhodnega sodelovanja z njenimi predstavniki. Zaradi tega odločno ponavljamo našo zahtevo, da se brez tega sodelovanja ne dela dalje, ker se samo s pomočjo tega sodelovanja morejo dobiti najboljše rešitve kompliciranih vprašanj, ki bodo odgovarjala našim razmeram in našim potrebam.

Trgovina s Slovaško

Iz slovaškega vira smo prejeli naslednje zanimivo poročilo:

Slovaška Narodna banka je za slovaške uvoznike, za račun jugoslovanskih izvoznikov odprla poseben račun pri Zemski banki v Bratislavi, na katerega se bodo polagali vsi zneski, ki rezultirajo iz izvoza v Jugoslavijo. Znano je, da je Zemška banka že prej izvrševala obratunske posle med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

Slovaška Narodna banka do danes še nima službenega potrdila, da je jugoslovanska Narodna banka odprla poseben račun za plačilo uvoza iz Slovaške, na katerega morajo plačevati naši uvozniki protivrednost za iz Slovaške uvoženo blago.

Slovaška Narodna banka ne namerava delati nobenih omejitvev za uvoz onih predmetov iz Jugoslavije, ki so potrebni Slovaški, tako da bodo slovaški uvozniki po običajnih formalnostih t. j. s prošnjo za dovoljenje uvoza, lahko brez nadaljnjega uvažali jugoslovanske blago.

Slovaško narodno gospodarstvo je zelo zadelo popolno prenehanje uvoza iz Jugoslavije od 4. aprila dalje.

Slovaški gospodarski krogi so že naredili bilanco dolgov in terjatev v prometu z Jugoslavijo. Bratislava trgovska zbornica je 4. aprila zahtevala od slovaških provincialnih zbornic iz Bratislave in Prešova, podatke o višini dolgov in terjatev Slovaške in Jugoslavije. Tedaj je bila po teh računih Slovaška visoko aktivna, zato se je nadejala, da bo mogla to aktivnost porabiti z nakupe blaga v Jugoslaviji, zlasti ker je nastopilo znatno pomanjkanje blaga.

Slovaška bi rada kupovala pri nas maslo, prašiče, salamo, mesne, ribe, sadne in zelenjadne konzerve, ribe, koruzo, oves, rž, krmila, jedilna olja, sveže in suhe češnje, sadje, zelenjavo, vino, čebulo itd. V takem položaju Slovaki posebno podčrtujejo, da je Italija, čeprav ni bila v plačilnem prometu s Slovaško aktivna, dala na razpolago svoje proizvode n. pr. mlad krompir, južno sadje, povrtnine, pomaranče itd. Edino kave ni mogla dobiti. Slovaška pa je želela te proizvode nabaviti iz Dalmacije.

Slovaške trgovnice še nadalje izvažajo v Jugoslavijo, čeprav se ni urejeno vprašanje plačilnega prometa, vendar bodo s tem kmalu nehale.

— Pri težki stolicy, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. rež. S. br. 30474/35.

Zatiranje škodljivcev na hmeljskih nasadih

Celje, 26. maja.

Vreme za razvoj hmeljske rastline ni nič kaj ugodno. Vlage je sicer dovolj, le noči so še vedno hladne. V zgodaj obrezanih nasadih je rastlina že dosegla nad 2 m višine, v pozneje obrezanih pa je precej zaostala, ker je ovirajo bolhači, ki so sem ter tja pojavili v večjem številu. V splošnem je rastlina zdrava in se pri deževnem vremenu razmeroma dobro razvija. Lepo in toplo vreme v aprilu in v prvi polovici maja je dala našim hmeljarjem priliko, da so hmeljišča lepo očistili zeli in temeljito iztrebili plevel, ki se je lani v mokrih dneh posebno ukoreninil in razrastle. Hmeljska rastlina je tudi dobro prezimila in odgnala lepe poganjke. Mislili smo, da bomo v takem vremenu varni pred hmeljskimi škodljivci. Pa so se pojavili v večji množini kot navadno bolhači, ki so najpogostejši obiskovalci naših hmeljišč. Razkopirali so se najbolj v obrobni legah, kjer delajo na pozno obrezanih nasadih občutno škodo. Hmeljarji upajo, da jih bo deževno vreme, zlasti pa hladno vreme, pregnalo tako, da se bodo pojavili šele k obiranju. Hmeljarji pa bodo morali kljub temu nekaj ukreniti zoper nje, kajti bolhači so trdoživi in tudi pred zatiranjem bežijo hitro, da se potem zopet vrnejo na hmelj. Dobro sredstvo za bolhače sta »Rottenox« in »Noflox«. En kilogram tega sredstva baje zadostuje za 2000 do 3000 rastlin in uniči bolhače v desetih minutah. Uspešno sredstvo zoper bolhače je 2% petrolejeva emulzija (na 100 l je treba zakuhati 2 kg mazovega mila in potem še vroči milnici razstepsti 2 l petroleja). Z njo se mora poskopiti hmeljska rastlina in tudi zemlja okrog nje. Prav tako lahko zatiramo druge živalske škodljivce, skržate, ki sesajo na mladih listih. Sedaj je tudi skrajni čas, da hmeljarji zavarujejo hmelj proti zahrbtnemu rastlinskemu škodljivcu peronospori in zaščitijo proti njej takoj zaščitno škropijo. Najbolje je uporabljati bakreno apno brozgo, ali pa raztopino bakrene apna ali pa nosperalo. Pa še nekaj ne smejo hmeljarji pozabiti. Če hmelj slabo raste, posebno tam, kjer so hmelj napadli bolhači, ga bo treba zaliti z razredeno gnojnico ali pa mu dati nekaj čiljskega solitra, toda previdno z dušnatimi gnojili.

Cene vstopnic in legitimacij za obisk Ljubljanske velesajme, ki bo od 3. do 12. junija:

1. Za tiste, ki bodo s pomočjo rumene železniške izkaznice po 2 din izkoristili 50% popust na železnici:

a) ako je vozna karta do Ljubljane veljala do 25 din, dobi obiskovalec pri velesajmski blagajni vstopnico za 10 din, ki daje pravico do enega dnevnega in enega večernega obiska velesajma.

b) Ako je karta veljala do 60 din, dobi obiskovalec vstopnico za 15 din, ki daje pravico na tri dneve in tri večerne obiske velesajma.

c) Ako je karta veljala preko 60 din, dobi obiskovalec vstopnico za 25 din, ki daje pravico na pet dnevni in pet večernih obiskov velesajma.

2. Za Ljubljance, odnosno tiste, ki se voznih olajšav ne bodo posluževali, stane legitimacija 25 din in daje pravico na 10 dnevni in 10 večernih obiskov velesajma.

Vstopnica za enkratni poset velesajma stane 10 din.

Na sračnih linijah imajo 80% popust obiskovalci Ljubljanske velesajme od 3. do 12. junija.

Borze

Dne 26. maja.

Denar

Angleški funt 258

Nemški čeki 13.80

Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 1.904.027 din. na belgrajski pa 8.020.000 din. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.129.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	206.27—209.47
Pariz 100 frankov	118.47—118.77
Newyork 100 dolarjev	4386.75—4446.75
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Milan—Trst 100 lir	231.95—235.05
Amsterdam 100 gold.	2365.00—2408.00
Berlin 100 mark	1772.12—1789.88
Bruselj 100 belg	750.00—762.00

Zasebni kliring:

Ljubljana:

Berlin 1 marka	13.70—13.90
Praga 1 krona	1.47 blago

Zagreb:

Praga 1 krona	1.46 blago
Grška drahma	31.25 blago

Belgrad:

Praga 1 krona	147.83
Grška drahma	80.65—81.85

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	256.40—259.60
Pariz 100 frankov	144.83—147.13
Newyork 100 dolarjev	5457.06—5517.06
Zeneva 100 frankov	1236.13—1246.13
Amsterdam 100 gold.	2939.85—2977.75
Bruselj 100 belg	932.29—944.29

Curih, Belgrad 10, Pariz 11.7575, London 20.78, Newyork 443.875, Bruselj 75.55, Milan 23.375, Amsterdam 238.87, Berlin 178.05, Stockholm 107.05, Oslo 104.40, Kopenhagen 92.775, Praga 15.25, Varšava 83.75, Budimpešta 87, Atene 390, Carigrad 360, Bukarešta 325, Helsingfors 917, Buenos Aires 102.75, Sofija 540.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 460.25—462

v Zagrebu 453 —456

v Beogradu 457.25—458

Ljubljana: Državni papirji: 7% invest. posojilo 99—101, agrariji 60—61, vojna škoda promptna 460.25—462, beglške obveznice 88.50—89.50, dalm. agrariji 86—87, 8% Blerovo posojilo 100—101, 7% Blerovo posojilo 92.25—93.25, 7% posojilo Drž. hip. banke 90—100, 7% stab. posojilo 98.50—99.50, — Delnice: Narodna banka 7400—7500, Trboveljska 183—188.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 99 denar, vojna škoda promptna 453—456 (455, 453), beglške obveznice 88 denar, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 92 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar. — Delnice: Narodna banka 7400 denar, Priv. agrarna banka 212 denar, Trboveljska 185—187.50, Sladk. tov. Osijek 75.90, Osl. livarna 160—180, lais 25 denar, Jad. plova 30—315.

Belgrad. Državni papirji: agrariji 60 denar, vojna škoda promptna 457.25—458 (457), beglške obveznice 88.50—88.75 (88.50), dalm. agrariji 86.50—86.75 (86.50), 6% žumske obv. 84.75 do 85.25 (85), 8% Blerova posojilo 100—101.50, 7% Blerovo posojilo 91.50—92.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 211—212.50 (212 drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. 144—146, srem. 144—146, slav. 145—147, ban. 140—142, Otrobi: bač. juta vreče 108—110, srem. juta vreče 104—106, ban. juta vreče 100—102, Tend. neizprem. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač., srem., bač. okolica, Sombor 142—144, gornja bač. kasa duplikat 143—145, srem. kasa duplikat 142—144, slav. kasa duplikat 143—145, južna ban., gornja ban 142—144, bač. ladja kanal in ladja Begej 142—144, bač. Tisa šlep I, II. 144—146, bač., ban. ladja Dunav 143—145, srem. ladja Sava 140—142, Tend. prijazna. Promet 42 vagonov.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Črnomlju dne 23. maja. Voli: I. vrste 5—5.50, II. vrste 4—4.50, III. vrste 3.25—3.50; telce: I. vrste 4—4.50, II. vrste 3.50—4; krave: I. vrste 4—4.50, II. vrste 3.50—4, III. vrste 3; teleta: I. vrste 6—6.50, II. vrste 5.50—6; prašiči: špeharji 8—8.50, pršutarji 7—7.50 din kg žive teže. — Goveje meso 10, svinjina 14, slanina 14, svinjska mast 19—20, evrovo kože: goveje 9—10, telečje 14.50—15 din kg. — Pšenica 175, ječmen 155—160, rž 165, oves 160—180, koruza 130, fižol 250—300, krompir 90—100, seno 70—100, slama 30—35, pšenica moka 300—350, koruzna moka 250 din 100 kilogramov. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 4.50—5, finejšee sortirano vino pri vinogradnikih 6—6.50 din liter.

Slovenija je pasivna dežela. Zato moramo kmetijstvu posvetiti vso pozornost in z intenzivno propagando širiti racionalizacijo kmetijskih obratov. Prilika za tako propagando se nudi zlasti med pomladanskim ljubljanskim velesajmom od 3. do 12. junija, ki naj bi si ga ogledal vsak naš kmečki gospodar, saj bo na njem velika razstava poljedelskih strojev. Zasajen je tudi vzorec sadni vrt z najbližnjim špalirnim sadnim drevjem kot vzorec, ki naj služi našim kmečkim gospodarjem v umnem sadjarstvu. Razstavljeni bodo tudi umetna gnojila. Razen tega bo kmečki gospodar v drugih oddelkih velesajma našel mnogo koristnega ter pobud za ureditev doma in posestva. Napreden kmečki gospodar se mora zanimati tudi za napredek v industriji in obrti, če hoče, da bo napredovala tudi njegova kmetija.

KINO SLOGA tel. 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri; jutri ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

Tajni agent X-9

I. del

Moderni gusarji

Veliki kriminalni film v dveh delih po istoimenskem strip romanu. Napeta in ogorčena borba med policisti in ameriški zločinci za odvzem kronskih draguljev!

Zahteve lesne industrije in trgovine

Plenarna seja stalne delegacije lesnega gospodarstva v Zagrebu.

V četrtek, dne 25. t. m. je imela stalna delegacija lesnega gospodarstva v kr. Juogalaviji svojo plenarno sejo v Zagrebu v borzni dvorani. Slovensko lesno gospodarstvo so na tej seji zastopali: dr. Adolf Golia, glavni tajnik Zveze industrijev, Franjo Srbec, predsednik Osrednje lesne sekcije Zveze trgovskih združenj in dr. Ivo Pušiček, tajnik Zveze trgovskih združenj.

Na temelju predloženega referata je bilo z zadovoljstvom ugotovljeno, da je akcija Stalne delegacije za znižanje tablice nevarnosti za neugodne primere v lesni in žagarski industriji imela vsaj delno uspeh.

Vzeti so bili na znanje referati o trgovinsko-političnem položaju in stanju našega izvoza lesa v posamezne države. Ugotovljeno je bilo, da so terjatve naše lesne industrije v Španiji iz dobe pred državljansko vojno zelo znatne in je bilo zato soglasno sklenjeno, da se ima izposlovati pred razpravo o novih trgovinskih sporazumih s Španijo tudi ureditve teh obveznosti na osnovi obstoječih pravnih naslovov.

Soglasno je bilo nadalje ugotovljeno, da okoliščina Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 28. aprila o premijiranju izvoza lesa v Francijo ni v skladu z odnosnimi sklepi ožjega strokovnega odbora za lesne proizvode z dne 24. in 25. februarja in da izvedba teh odredb ovira izvoz lesa v Francijo namesto, da ga pospešuje. To okoliščino je treba razveljaviti in uveljaviti nove odredbe in duhu omenjenih sklepov ožjega strokovnega odbora, ki bo upošteval faktične potrebe našega izvoza lesa v Francijo.

Končno smatra stalna delegacija za potrebno, da poudari, da je stabilnost tečaja marke važen činitelj izvoza v Nemčiji. Povišanje tečaja marke nad današnjo višino bi delovalo nepovoljno na delovanje tega kliringa, s čimer bi izvozniki lesa bili izvršeni nevarnosti, da ponovno pretrpijo težnje izgube, kakor se je to že večkrat dogodilo.

S povišanjem tečaja kliringa marke bi se povrh tega še bolj pokvaril odnos cen nasproti drugim relacijam. Potreba vpostavitve pravilnega razmerja cen nasproti vsem izvoznim relacijam zahteva brezpogojno, da se izvoznikom da polna protivrednost vnesenih deviz.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo 22. maja stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. maj):

Aktivni kliringi: Nemčija 14.980.000 (minus 904.000) mark, Češkomoravska 9.117.000 (plus 7.832.000) kron, Turčija 17.151.000 (+26.000) din, Belgarija 1.553.000 (—49.000) din in Španija pa 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 40.815.000 (minus 8.426.000) din, Bolgarija 771.000 (—15.000) din, Belgija 1.844.000 (—136.000) belg, Madžarska 2.275.000 (+5.289.000) din, Poljska 12.455.000 (+678.000) din, Romunija 9.556.000 (+6.093.000) din in Švica 1.833.000 (—29.000) frankov.

Iz tega pregleda je razvidno, da so se zlasti zmanjšale terjatve v Nemčiji, narasle pa so terjatve v Češkomoravskem protektoratu. Med pasivnimi kliringi smo ugotovili zmanjšanje našega dolga v Italiji ter znatno povečanje naših dolgov Madžarski in Romuniji.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. maja kaže naslednje postavke (vse v milij. din. v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. maj):

Aktivna: zlato v blagajnah 1.907.1 (+0.27), zlato v inozemstvu 10.8, skupna zlata podlaga 1.917.9 (+0.27), devize izven podlage 478.2 (+41.56), kovani denar 309.6 (+7.45), posojila: menična 1.728.1 (—3.16), lombardna 91.07 (—49.74), skupno posojila 1.819.2 (—52.9), prejšnji predujmi državi 1.629.37 (+0.23), razna aktiva 2.095 (+7.0).

Pasiva: bankoveci v obtoku 7.112.4 (—161.9), drž. terjatve 16.9 (—63.4), žirovni računi 1.206.2 (+276.0), razni računi 517.8 (—61.66), skupno obveznosti po vidu 1.740.0 (+150.9), obveznosti z rokom 30.0, razna pasiva 263.2 (+14.9).

Skupno obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.853.3 (—11.0), skupna podlaga s premijo 2.474.5 (+0.35), od tega samo zlato v blagajnah 2.450.6 (+0.35), skupno kritje 27.83 (v prejšnjem izkazu 27.79)%, od tega z zlatom v blagajnah 27.68 (27.64)%.

Izkaz kaže nadalje znatno razbremenitev banke. Predvsem so se povečale žirovne nalozbe za izredno znatno vsoto 276 milij. din, nadalje so se zmanjšala tudi v znatni meri lombardna posojila, kar je vse imelo za posledico znatno zmanjšanje obtoka bankovcev.

Naslednje številke nam podajajo pregled važnejših izkazov (v milij. din):

zl. zakl. devize pos. obt. bank žir. rač.

8. maja 2.463.8 508.0 2.966.4 7.388.9 943.26

15. maja 2.464.14 436.64 1.872.07 7.274.3 939.2

22. maja 2.464.5 478.2 1.819.2 7.112.4 1.206.2

Svetovnoznani tenorist

Benjamin Gigli

poje izbrane najlepše arije iz glasbene literature v svojem najnovejšem filmu

V gl. vlogi tega filma pokaže Gigli zopet ono čustveno igro, s katero si je poleg svojega petja, pridobil toliko simpatij. Za zdrav in pristrčen humor pa skrbijo najboljši komiki Theo Lingen, Paul Kemp, Lucie

MARIONETE

English, in Rihard Romanovsky
Telefon 22-21

Kako daleč je Maribor v boju zoper jetiko

Maribor, 25. maja.

Stojimo tip kred začetkom Protituberkuloznega tedna, ki naj vso javnost zopet opozori na našo veliko socialno bolezen in ji da pobude za nove akcije proti njej.

Ne bo odveč, če si ob vstopu v protituberkulozni teden malo kritičneje ogledamo protijetično borbo, njene dosedanje uspehe in neuspehe in podamo njeno resnično ter nepotvrjeno bilanco, da nas ne bi varljiva zavest, da smo v boju proti jetiki mnogo storili, zavedla do preoptimističnih zaključkov, ki utegnejo vsemu delu za pobijanje te bolezni le škodovati, pa malo ali nič koristiti.

Koliko imamo jetičnih bolnikov

Vkljub temu, da se večkrat pohvalimo z uspehi naše protijetične borbe, žal še danes nimamo statistike, koliko imamo jetičnih bolnih. Njih število moremo le približno ugotoviti samo na podlagi števila na jetiki umrlih. Pripominjamo, da se te številke nanašajo na okoliš, ki gravitira na mariborsko bolnišnico z njenim pljučnim oddelkom. V tem okolišu je l. 1935 umrlo okoli 750 jetičnikov. Računamo, da znaša življenjska doba jetičnega bolnika povprečno pet let. Če torej število na jetiki umrlih pomnožimo s pet, spoznamo, da je l. 1935 v tem okolišu bilo blizu 3800 jetičnikov. Če upoštevamo nepopolnost naših statistik, se seveda to število še občutno zviša. Od števila jetičnih odpadov največ na okraje Dolnja Lendava, Ptuj in Maribor. Zlasti Maribor je na številu jetičnih močan, brez dvoma pod vplivom tekstilne industrije, ki zaposluje veliko število tekstilnega delavstva, ki je jetiki močno podvrženo, bolj kakor delavstvo v drugih industrijah in poklicih. Zelo je jetika razširjena tudi med kmeti, zlasti vinčarji in poljedelskimi delavci, ki ponekod celo v tem oziru prekašajo industrijsko delavstvo. Dejstvo, da imajo okraji Maribor in tisti, ki spadajo v okoliš mariborske bolnišnice oziroma njenega pljučnega oddelka, visoko število jetičnih, nalagajo Mariboru in njegovim bolnišnicam posebne naloge v zatiranju in zdravljenju jetike. Poglejmo si sedaj, kako je z zdravljenjem jetike in ustanovami, ki jim je poverjeno to delo.

Protituberkulozni dispanzerji

V zvezi z organizacijo dispanzerjev v Sloveniji je po poročilu nekega lista merodajni faktor dispanzerske organizacije izjavil, da je v Sloveniji 750.000 ljudi deležnih dispanzerske oskrbe. Taka izjava pa je prav gotovo preoptimistična in utegne naši protijetični borbi bolj škodovati kot koristiti, ker javnost zavrača v prepričanju, da je za jetične v Sloveniji dobro preskrbljeno, češ da ima štiri petine našega prebivalstva možnost, da se zdravi v primeru napada jetike. Kakšna je oskrba v dispanzerjih? V resnici je vse delo dispanzerjev le v pregledu in ugotovitvi bolezenskega stanja ter v dajanju nasvetov za ureditev higienskih razmer doma in v navodilu, da je bolizen treba zdraviti v bolnišnici ali sanatoriju. To in nič drugega dispanzer ne more nuditi in dati. Njegovo delo je torej ugotavljanje bolezni in revščine, kakšne konkretne pomoči pa bolniku ne more dati. Zato je pa izjava o 750.000 ljudeh, ki imajo v dispanzerjih oskrbo, milo rečeno pretirana. Tukaj bolniku nasvetujejo, naj gre na zdravljenje v sanatorij ali v bolnišnico. In sedaj prične križev pot jetičnega bolnika.

Sanatoriji

Javnoost živi danes pod sugestijo sanatorijev. Prvi so pričeli sistematično in uspešno zdraviti tuberkulozo, pa vlada zato v široki javnosti mišljenje, da je edino v sanatoriju mogoče jetiko uspešno zdraviti. Zato naval v sanatorije, ki so predvsem manj premožnim težko dostopni, ker je za take, ki uživajo v njih kake popuste, malokdaj na razpolago potreben prostor. Tako se zgodi, da mora manj premožen bolnik čakati mesece in mesece na sprejem, kar je zlasti usodno zato, ker jetika po sedanjih dognanjih znanosti in kronična bolezen, ampak nastopa v močnih napadih. In baš v trenutkih napada je takojšnja zdravniška pomoč in oskrba nujno potrebna. Ker mora revnejši bolnik večkrat po cele mesece čakati za sprejem v sanatorij, čestokrat zamudi čas, ko bi mu bilo mogoče še pomagati in je zato zgolj zato, ker nima denarnih sredstev ali ker nima za seboj močnega zavarovanja, zapisan smrti. Dogodili so se celo primeri, ko je poziv, naj se pripelje bolnik v sanatorij, prišel šele takrat, ko bolnika ni bilo več med

živimi. Moremo torej reči, da uživajo ugodnosti sanatorijskega zdravljenja v prvi vrsti premožnejši, ki si morejo sami plačevati polno oskrbnino v sanatoriju, ali oni, ki imajo za seboj močno zavarovanje, ostali pa, ki so navezani na razne podpore in na znižano oskrbnino v sanatoriju, malokdaj doleti sreča, da bi pravočasno bili deležni sanatorijske oskrbe. Iz vsega sledi, da sanatoriji nimajo večje socialno-higienične in zdravstvene funkcije, ker niso na razpolago najširšim plastem naroda, med katerimi jetika najbolj razsaja in kosi.

Pljučni odsek mariborske bolnišnice

Videli smo, da je širokim plastem naroda dostop v sanatorije otežen ali pa celo nemogoč in da zato od njih ni mogoče pričakovati, da bi radikalno posegli v borbo proti jetiki, ker bo njihovo delo pač omejeno na tisto manjšino jetičnih bolnikov, ki razpolaga z zadostnimi sredstvi, ki so potrebna za zdravljenje v sanatorijih. Ostanejo torej le še bolnišnice, ki bi mogle zaradi svoje dolžnosti, ki jim jo nalaga zakon, da morajo namreč vsakega bolnika sprejeti in mu nuditi pomoč, zjeti kar največje število jetičnih bolnikov in jim nuditi pomoč, kakor vsem drugim bolnikom, ki se zatekajo v razne bolniške oddelke od internega do kožnega.

L. 1937 je bil v okviru internega oddelka mariborske banovinske bolnišnice ustanovljen pljučni odsek, katerega vodstvo je bilo poverjeno fiziologu g. dr. Radšlu. Ob ustanovitvi oddelka je odsek razpolagal s 24 posteljami. Istega leta je bilo na odsek sprejetih 240 bolnikov. L. 1938 se je število sprejetih bolnikov zvišalo na 450, vključno temu pa se je število postelj zvišalo le na 34, stalno je pa bilo na odseku okoli 44 bolnikov, tako da je deset bolnikov moralo ležati na zaslinih posteljah v bolniških sobah in na hodnikih, kar dovolj glasno govori o strašni in neodpušljivi mizeriji na tem oddelku. Kubatura sob, ki so na razpolago temu oddelku, je prav tako sramotna. Na osebo je po higienskih predpisih odmerjeno 30 m³, na odseku pa pride na posteljo le 19 m³. Če upoštevamo, da število bolnikov vedno presega število postelj, pa pride na osebo le 16 m³, torej le polovico tega, kar je predpisano in kar je bolniku neobhodno potrebno. Vse do letošnjega leta odsek ni razpolagal z vsemi potrebnimi instrumenti in tudi še sedaj ne bi, da si prisločila na pomoč mariborska tekstilna industrija in odseku darovala 40.000 dinarjev, s katerimi so se nabavili skoraj vsi potrebni instrumenti.

Odsek ima sedaj specializirano strokovno moč in vodstvo in ves instrumentarij in more tako opravljati vse delo, ki so ga doslej pri nas vršili le sanatoriji. Uspehi bolnišničnega zdravljenja jetičnih niso nič manjši od onih v sanatorijih.

Je pa pljučni odsek mariborske bolnišnice postavljen pred trenutno nepremostljive težave, zlasti kolikor se tiče sprejemanja in odpušanja bolnikov. Po zakonu mora bolnišnica sprejeti vsakega, ki se v njo zateče po pomoč. Naš to pa stavi pljučnemu oddelku silne težave. Baval na odsek je vedno večji, na razpolago pa je le 34 postelj, kar je seveda za mariborsko bolnišnico smešno malo in česar menda ni treba še posebej dokazovati. Ker mora bolnišnica vsakega bolnika, ki se zgleda, sprejeti in ker je prostora silno malo, si mora vodstvo pomagati na ta način, da bolnike namešča na zasline postelje in da jih odpušča, čim jim je bila dana najnujnejša zdravniška pomoč in ko ni več neposredne nevarnosti, da bi bili zaradi odpusta izpostavljeni poslabšanju bolezni.

Kaj bo s tem v prihodnje?

Vključno temu, da je jasno, da bi mogle edino bolnišnice s svojimi pljučnimi oddelki ali oddelki radikalno in odločujoče sodelovati pri zdravljenju jetike, trenutno ni izgledov, da bi se stanje pljučnega oddelka mariborske bolnišnice izboljšalo. Banovina ima sicer izdelan popoln načrt za razširitev bolnišnice v Mariboru, za katero si skuša zagotoviti posojilo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, vendar v tem načrtu ni nikjer sledu o povečanju pljučnega oddelka. Če bo torej ostalo pri sedanjem načrtu, ne bo niti govora o povečavi pljučnega oddelka, še manj pa o kakih posebnih bolnišnici za pljučne bolezni, ki bi bila zaradi prejšnjega stanja zdravstvene oskrbe jetičnih bolnikov nujno potrebna. Tako bo ostalo vse pri dosedanjem: še naprej bodo zdravniško pomoč v sanatorijih uživali premožni sloji in dispanzerji bodo še nadalje ugotavljali jetična obolenja ter bolni-

kom priporočali zdravljenje v sanatorijih, bolnišnice pa zaradi pomanjkanja prostorov ne bodo mogle izvršiti tega, kar bi mogle in morale.

Odločna zahteva po pomoči

Videli smo, da revnim slojem in tistim, ki nimajo za seboj močnega zavarovanja, ni omogočeno pravočasno in uspešno zdravljenje, če jih napade jetika. Sanatoriji so predragi, ne morejo zajeti širokih plasti, dispanzerji zdravstvene pomoči ne dajejo. Ostanejo le še bolnišnice. Zato pa je ob vstopu v protituberkulozni teden postaviti odločno zahtevo: Če se najde denar, a katerim se zdravijo vse bolezni od internih pa tja do spolnih, potem je tudi treba najti denarja za zdravljenje jetike! Dobiti je treba sredstev, da se zaenkrat misli, če že ne na samostojno bolnišnico za pljučne bolezni, pa vsaj na izdatno povečanje pljučnega oddelka, da bo razpolagal vsaj s 100 posteljami. Zaradi tega je tudi treba revidirati načrt za povečanje mariborske bolnišnice in v njega vnesti tudi pljučni odsek odnosno oddelke.

V zvezi s povečanjem mariborskega pljučnega oddelka je treba omeniti tudi akcijo za mariborski jetični azil, ki je sicer vse hvalevredna, istočasno pa tudi precej zgrešena. Bolje bi bilo denar, ki je nabran v višini okoli 400.000 dinarjev, porabiti za razširitev ali graditev pljučnega oddelka, ne pa za azil, ki ga bo z nabranim denarjem v izvestnem času mogoče sicer zgraditi, ne pa v njem vzdrževati bolnikov, od katerih poleg tega nikdo ne bo rad šel v azil, ker bo v njem samo čakal smrti. Bolje bi bilo, da bi se s tem denarjem pomagalo k uresničitvi želje po bolnišnici za pljučne bolezni, ki bo poleg vsega tega še sama reševala problem azilacije jetičnikov, kar je namen azila.

Ne pretiravajmo uspehov boja zoper jetiko!

Iz vsega navedenega je jasno, da z našo protijetično borbo še nismo tako daleč, da bi nas mogla zadovoljiti, saj še vedno nismo ustvarili možnosti, da bi se mogel vsakdo, ki oboli na jetiki, pravočasno in temeljito zdraviti, zlasti pa tisti, ki so jim socialne in gospodarske razmere prisodile le skromen dohodek. Zato se pa tudi varujemo pretiranih in napačnih izjav o dosedanjem delu proti jetiki in tako v javnosti in pri merodajnih faktorjih ne vzbujamo mnenja, da je v možnostih za zdravljenje jetike že malone vse storjeno.

Ob vstopu v protituberkulozni teden raje odkrito priznamo sedanje stanje, kar nas bo, bolj ko prazne deklaracije, navajalo k sistematičnemu in pravilnemu delu.

čim manj prtljage -

Modna novost.

tako potuje elegantna žena

Rajši manj oblek - zato pa izbrane in lepe. Sicer jih nosite bolj pogosto - vendar kako hitro jih lahko zopet operete!

Tudi na potovanju je pranje oblek zelo preprosto, če uporabljate Lux! Obilna, blaga pena Luxa barve poživljuje in ohrani ter obenem neguje tudi najbolj nežne tkanine.

LUX tudi za potovanje

SE RAZTOPI TUDI V MRZLI VODI

Zdravilni smeh

Prof. dr. Pierre Vachet v Parizu je na zavodu za psihologijo ustanovil tečaj za smejanje. »Učne ure« so vsako nedeljo ob 10 dopoldne in opazovalci pravijo, da je tak naval, kot v nobenemu predavanju ali predstavi ne. Vse sili v dvorano, člani akademije, učenjaki, gospodinjice in uradniki, trgovci, umetniki, mlade gospodične ter ženske in moški vseh stanov — vsak bi se rad nasmejati do mile volje. Učna soba je velika dvorana, v kateri vsi tečajniki lepo in udobno sede. Stali ne sme nobeden. Preden se začne prava vaja v smehu, stopi pred tečajnike prof. dr. Vachet in nekoliko »predavac« o smehu: zakaj je smeh tak božji blagoslov, zakaj preprečuje nekatere motnje v organizmu... Za konec jim obljublja, da jim bo smeh vrnil voljo in veselje do življenja, da jih bo rešil duševne more... Nato da pogasiti

vse luči, tečajniki se morajo udobno nasloniti v sedeže, zapreti oči in si priklicati kolikor mogoče dobro voljo in čakati. Tedaj sredi tega molka iz velikega gramofona zadoni neznanski smeh. Zavod ima plošč s smehom celo zbirko, smeha vseh mogočih vrst. Plošče reproducirajo smeh v vseh izbruhih, od skromnih začetkov do tistega, ko se ženske po kolenih tolčejo in ko moški pravijo, da bi kmalu počili. Tečajniki nekaj časa ta smeh še mirno poslušajo, ker ga pa le še ni konec, tega ali onega pograbi smeh. To se sosedu nemudoma zdi in se tudi začne po malem muzati, drugi se že zahablja in kmalu vsa dvorana izbruhne v smeh. Plošče z neodoljivo silo vlečejo, tečajnike za seboj in po nekaj minutah je v dvorani tak smeh, da popuste vsi živci in vsi ozir. Nato profesor dr. Vachet prižge luči in tečajniki izbruhnejo v zadnji smeh, ko se spet vidi in ne vedo, čemu so se prav za prav smejali. So pa njihovi obrazi jasnejši in mirnejši; nekateri pravijo, da je to dobro sredstvo proti duševni potlosti vseh oblik.

Darujte za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki bo v Ljubljani od 25. do 30. julija 1939

Naslov čekovnega računa je: Pripravljalni odbor za kongres Kristusa Kralja, Ljubljana — številka čekovnega računa je: 11.711.

Letalo iz morske vode

Čudno se to sliši, pa je vendar res; ne sicer dobesedno, pač pa v tem smislu, da precejšen del kovinskih delov letala že izdelujejo iz morske vode. Še vedno dovolj čudno, ali ne! — Morska voda vsebuje zelo veliko raznih soli in kovin. Sicer so se doslej le vsi poskusi, da bi iz morske vode pridobivali zlato, ki ga je v morju za okrog 3000 ton, ponesrečili, se je vendar Japoncem posrečilo, da iz morske vode pridobivajo magnezijevo sol, ki je v morju še več ko zlata. Ko iz morja pridobivajo kuhinjsko sol, jim magnezijeva sol ostane kot odpadek ali — nameček. Magnezijeva sol pa je velikega pomena pri pridelovanju lahkih kovin. Na Japonskem je že več letov, ki magnezijevo sol predelujejo v posebno lahko kovino. Na trgu je že veliko japonskih kovinskih proizvodov, ki so pridobljeni iz morja. Te lahke kovine uporabljajo zlasti za kovinske dele letal. Torej v resnici — letalo iz morske vode, pri čemer pomorskim narodom niti ne bo treba biti v skrbih za surovine, ker morske vode jim ne bo nikoli zmanjkalo.

S. Kalousova — prev. Jaz.

CISTEK

Marjanca

(Konec.)

Bog ve, kam je tako hitro prešlo onih pet in dvajset let, odkar je Mara prišla k Marčanu. Otroci so jo ljubili nad vse, bila je njihova zaupnica še dolgo potem, ko so zapustili igrače in otroške čevljičke.

Mara pa jih je ljubila bolj kot sebe, tako da se je kar pozabila poročiti. O kolikokrat bi se lahko omožala, če tudi ni bila lepa. Mnogo moških je spoznala na prvi pogled, da ima to veliko, nelepno dekle najboljše srce in najdelovnejše roke, in da bi bila zavidanja vredna žena in mati. Toda Mara je ljubila le Robertka in punčko Hermi, za katera je delala od jutra do večera. Ljubila je nekoliko vzvišeni ton gospe Marčanove in godrnjanje teto Leokandije, a neizmerno vroče pa je ljubila gospoda tovarnarja, kateri ni nikdar zavpil nad njo, kateri ji je delal Marjanca, ko je izvedel, da so jo tako klicali doma v polpodrži koči kod gorami, in kateri ji je vedno kupil za god blago za obleko. Zato, ker je bila tako ljubezniva z gospo in otroci.

Mara pa ga je v svojem starem deviškem srcu častila kot Boga, ekakor suženjsko mu je stregla. Ko ga je v njegovih šestdesetih letih zadel kap, je nad njegovim grobom jokala skoraj bolj kot milostiva gospa. Tako dober človek je bil, nikdar ni rekel žal besede; z njo, staro in nelepno dekle je ravnal vedno kot sebi enako.

Vse je minilo, Robertek je bil sedaj gospod tovarnar, ali kakor so mu tudi rekli: gospod doktor. Herminec prva in najlepša punčka uboge Mare pa je bila že pet let milostiva gospa svet-

nikova. Mari se je skoraj mešalo od teh naslovov. Teti Leokandiji je tudi padel lornjon iz suhih tenkih rok in srce, trudno večnega blodenja po svetu, je odšlo k počitku pod rodbinski marmor. Za njo je odšla tudi gospa Marčanova. Vsem je Mara zatislila oči in sedaj je že pol leta sedela doma v rodni koči pod gorami, da bi se nekoliko odpohila. Prišla je zopet v svoj rodni kraj in si spravila svojo domačijo v red. Najprej je popravila staro hišo, po gosposko je obelila zavesne na okna, tla je namazala, da so se svetila kot zrcalo, saj je bila tako navajena v svoje službi, in nako je sedla — prekrižala je lepo svojo rdeče roke v naročju in si neizmerno zaželela starih dni, ko je vladal vzvišeni ton in ukazujoči glas in ko skoraj nobena ura ni bila Marina. Ni vedela, kaj naj počne s to svojo nerodno postavo v tej mali koči; stokrat na dan je mislila na Herminec in na Robertka in neprestano pričakovala, da se bo nekaj zgodilo in jo bodo poklicali.

Napočila je druga majska nedelja. Marjanca je sedela pred hišo; na sebi je imela obleko, dar milostive gospe, okoli vratu križec od stare milostive gospodične Leokandije, na glavi pa je imela ruto, katero ji je poklonila milostiva gospa. Vsa je bila Marčanova. Na cesti je zahupal avto, gospod se je sklonil iz njega in nekaj povprašal otroke, ki so se igrali ob cesti, in preden se je Mara dobro zavedla, je že hitela proti njej punčka Herminec s tako lepim šopkom cvetja, kot za Mater božjo, in za njo gospod doktor Robertek. Poglejte, in vendar so jo našli, njihovo staro Maro. Mara pa je neutešljivo jokala, kot za pogrebom milostivega gospe, Herminec pa jo je objela in naslonila svoj navonjeni obrazek na raskav Marin obraz, a Robertek je jo božal po ramenih in ponavljal: »Mara, če ne boš že nehala, ti bom rekel škila.« In Herminec ji je položila v njene velike rdeče roke tisti prelepi šopek, prav takega, kakršnega je lani dobila milostiva gospa Marčanova. Robertek pa ji je dal zavitek s krasno šelestečo svilo, s prav tako toplim in ljubeznivim nasmehom, kot njegov oče,

Dobne novice

Koledar

Sobota, 27. maja: Boda Cast., cerkveni učenik; Janez L. papež.
Nedelja, 28. maja: Binkošti. Prihod Sv. Duha.

Novi grobovi

† Župnik Ivan Franke

Zapoje, 26. maja.

V petek jutraj, ob zgodnji jutranji uri — pol ure po polnoči — je za večno zatisnil svoje mile oči naš predobri in blagi gospod župnik Ivan Franke. Jutri, v soboto ob 10 bo za pokop njegove duše sveta maša zadušnica. Pogreb rankega pa bo v nedeljo popoldne ob 4. Pokopali ga bodo pri župni cerkvi v Zapožah, ki jo je pokopnik tako zelo ljubil.

Pred velikonočnimi prazniki ga je napadla huda »španska«. A kakor vnet in vreden duhovnik, je dasi zelo težko — vendar opravljal še vse obrede velikega tedna, misleč da bo njegova še krepka narava vse premagala. A pritisnila je še huda pljučnica. Ilekoli si je pomagal v Leonici. Nekoliko je okrevljal ter se podal zopet med svoje talikani ljubljene Zapožane.

Doma ga je pograbila »zlatenica«, ki se ji je naposled pridružila še znova pljučnica. Ugonobili sta ga združeni boleznii in mu prežgodaj ugasnili luč življenja.

Vsem je postalo milo in žalost je zagrnila slehernega, ki je poznal dobrega gospoda župnika iz Zapož. Vsi brez razločka pravijo: Škoda je res tako dobrega blagega gospoda in takega še nismo imeli in ga tudi ne bomo. Župljani žalujejo za njim in vsi duhovni soprojci, ki so ga poznali, so ga spoštovali in ljubili in zato tudi bridko občutijo zgubo njega iz svojih vrst.

Pokojni gospod župnik je bil rojen v Ljubljani 4. novembra 1876 kot sin profesorja, slavnega slikarja in risarja Franketa. Po končani ljudski šoli, je obiskoval nižjo gimnazijo v Kranju, kjer je takrat oče služboval, višjo gimnazijo je pa končal v Ljubljani. Blagi značaj, odločil se je za duhovniški poklic ter šel v goriško bogoslovje, kjer je bil že njegov bratranec c. g. Franke, zdaj župnik v Oseku pri Šempasu blizu Črniča. Po končanem tretjem letu bogoslovja je zapel nova sv. mašo 22. julija 1900. Nekaj let kaplanoval, zlasti v Črničah. Nato je šel za kurata na obsejno službo v Štjaku. Od tu — malo pred izbruhom vojne — se je preselil v lepo kanalsko dolino na Gorenje polje. Vojna vihra ga je zajela ter ga odnesla v vojno internacijo na italijanski otok Sardinijo. Po treh letih se je povrnil nazaj, a popola revež brez vsakega »Dobro se je udomačil na Gorenjem polju in si vse lepo uredil, pa je moral vse zapustiti ter brez najmanjših sredstev oditi od doma z žalostnim srcem in praznim žepom. — Vrnivši se domov je nastopil službo v Cepovanu. Dobra era so mu priskočila na pomoč, da je spravljal skupaj vsaj najpotrebnejšo opravo, deloma mu jo je pa dala njegova nova službenica — sestra pokojnega gospoda Plešničarja. Kmalu je postal župnik ter vneto pasel izročene mu ovčice. Srce ga je pa sililo nazaj v vipavski raj. Dobil je vzorno kmečko župnijo na Vogerekem. Upal je, da bo tu do svoje smrti, pa je drugače prišlo.

Nato se je naselil pred osmimi leti v Zapožah, kjer mu je zdaj smrt končala prekušnjo in težav polno življenje. Da dragi gospod Ivan, za trude, težave in dela, pri Bogu prejmi plačilo veselja!

Srčno sočutje preostalim: bratom in sestram! Počivaj v miru! Fr. C.

† Josip Lenarčič

V petek jutraj je umrl na Vrhniki v visoki starosti 83 let g. Josip Lenarčič, bivši deželni poslanec in eden izmed uglednih slovenskih politikov ter narodnih gospodarjev. Rodil se je februarja 1856 na Vrhniki. Studiral je realno v Ljubljani (1866—72), tehniko, oz. poljedelsko visoko šolo na Dunaju (diplom. 1877), prevzel po očetovi smrti gospodarstvo na Vrhniki in postal tudi lastnik Kotnikove oprekarne. Kmalu se je uveljavil v gospodarstvenem in političnem življenju. V kranjskem dež. zboru je zastopal mestno-trško skupino Postojna — Vrhnika — Lož kot pristaja napredne stranke 1891—1901, 1908—1912. Bil je tudi član konvencije za zgradbo vrhniške železnice. Kot slavenski gospodar je vneto sodeloval v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. V letih 1902—1911 je bil njen predsednik in od l. 1912—1935 njen svetnik. V zbornici se je zanimal za razna gospodarstva vprašanja, posebno so ga pa zanimala finančna vprašanja in je bil ves čas, kar je v zbornici obstojal finančni osek, predsednik tega odseka. Pokojnik je pripadal pred vojno takratni napredni skupini dr. Ivana Tavčarja. Bil pa je navdušen zadržnik ter ustanovitelj in nekaj časa predsednik znanega »Agromerkurja«. Pokojnik je bil tudi marljiv pisatelj gospodarskih knjig. Pisal je med drugim brošure: »Misli o agrarni reformi«, »Valutno vprašanje«, dalje je bil predsednik Kmetijske hranilnice na Vrhniki, posvetil je večino svojega življenja vzgoji živine in znano je njegovo delo pri vzgoji konj lincepancev ter govedu montafonske pasme. Dolgo časa je vodil zadružno Jugomontafon. Zapuščena in inženirja Milana Lenarčiča, lastnika znanih kamolomov na Pohorju ter hčerko, ki je poročena z bivšim poslancom dr. Lovrenčičem. Žalujemo naše sožalje, pokojnemu Jožetu Lenarčiču, ki je bil blag in dober človek ter strpen nasprotnik, pa naj sveti večna luč!

Osebnosti

— Poročila sta se v Begunjah pri Cerklju pretekli ponedeljek gđ. Stanka Meden, hčerka posestnice in gostilničarke, z g. Ludovikom Kržiščem, trgovcem in gostilničarjem iz Podleske pri Starem trgu. Prišli sta bila g. primarij bolnišnice v Ljubljani g. dr. Rakovec in Jožko Dragarjev iz Cerklje. G. primarij je imel prav lep nagovor na novoporočenc. Zelimo obilo sreče!

— Za restavriranje Prešernove rojstne hiše v Vrbi so po tem, ko je bila po kr. banski upravi že izdana knjižica darovalcev, še prispevali: Adovakaleka komora v Ljubljani 3000 din, društvo

Pravnik v Ljubljani 500 din, dvorna dama gospa Švrljigova iz Zagreba 1000 din, veletrgovec, predsednik Ivan Jelačin 1000 din, društvo slavistov filozofske fakultete v Ljubljani 160 din, Ivan Černe v St. Vidu nad Ljubljano vitrine za denar Prešernove dobe in svetilko v vežo, gospa prof. dr. A. Piskernik pribor iz stare koroške slovenske hiše. Ker so restavracijska dela približno proračuna dokaj presegla in ker se jih je mnogo oglašalo, češ da bi radi prispevali, ako niso še vsi stroški poravnani, naznanja podpisani odbor, da hvaležno sprejema vsak prispevek v ta namen. Poslje se lahko Hranilnici draveke banovine v Ljubljani (št. ček. računa 10.680) z opombo Prešernova r. h. V Ljubljani sprejema prispevke tudi Nova založba ali pa blaginjak Odbora F. S. Finžgar, Dobrolova 30. — Odbor za odkup Prešernove rojstne hiše.

— Mladinski tabor v Križevih pri Ljutomeru bo v nedeljo 4. junija. Spored: Jutraj ob 8 sprejem pred Slomškovo dvorano. Ob devetih sprejod v cerkev. Ob pol 10 sv. maša e cerkvenim govorom dravogradskega prosta mil. g. Mat. Munde. Po sv. maši zborovanje pred Slomškovo dvorano, na katerem govori: ministar Franc Snoj, tajnik ZFO inž. Albin Neržima in okrajni odbornik J. Babič. — Popoldne ob pol 4 telovadni nastop na vrtu g. Ivanjšiča. Prijatelji mladine, vabljeni!

Bleter krčmar pravi:
Gost je naročil oranžadol
Torej sigurno želi pomaranžen bonbon 505
s črtol

ORIGINALNA AROMA
505
ZA OKO - ČRTA
ZA OKUS - AROMA
PROIZVODI „UNION“ ZAGREB.

— Tabor v Zagorju ob Savi. V nedeljo 25. junija priredi Zagorsko okrožje Zveze fantovskih odsekov in delniških krožkov velik tabor v Zagorju. To bo po obnovitvi naših mladinskih organizacij prvi večji nastop v tukajšnji dolini. Ze sedaj opozarjamo na ta dan vse v okrožje včlanjene odseke in krožke, posebno pa vso našo javnost. Naj ne bo ta dan le praznik mladine, temveč vseh, ki cenijo naše delo in občutijo potrebo, da se vse kršćansko usmerjene sile trdno povežejo za odločilne boje v prihodnosti. Zato vabimo vso bližnjo in daljno okolico, da se na imenovani dan vsa zgrne v Zagorje, ter s struninimi korakom, ramo ob rami z mladinsko manifestacijo za našo vzore. Spored celodnevne prireditve bomo objavili v vseh naših časopisih. Za danes pa velja sklep: 25. junija vsi v Zagorje. Bog živi!

— Obsejne binkošti pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Najlepša izletniška točka Sv. Duh na Ostrem vrhu praznuje o binkošti svoj največji letni praznik. Takrat se zberejo mejasi iz vseh krajev v Dravski dolini in na Kozjak, da pohitijo na to centralno »trdnjavo«, ležečo nad lučansko kotlino. Ta dan se zberejo pri Sv. Duhu tudi obsejni Slovenci iz Arveža, Lučan in Gomilice, da vsaj enkrat v letu slišijo slovensko pridigo in slovensko petje. Tudi letos bodo prijatelji severne meje z veseljem obiskali ta kašček našega lepšega Kozjaka. Dohod iz Fale ali Sv. Lovrenca je po zadnji poplavi urejen, da se ni bati elabe proti.

— V jugoslovanski protituberkulozni kongres bo v dneh od 27. do 30. t. m. v kopališču Lipik. Program kongresa je ta-le: 27. t. m. ob 17 seja glavnega odbora Jug. lige proti tuberkulozi; ob 18 seja glavnega Jug. fitzeološkega društva. 28. t. m. ob 9 elovešen začetek kongresa v kopališčnem

salonu; ob 10 socijalno-medicinska predavanja. (Tuberkuloza in sela.) Med drugim referenti predava tudi g. dr. Tomaž Furlan, upravnik zdravilišča Topolšica; ob 16 občni zbor Jug. lige proti tuberkulozi. 29. t. m. ob 9 strokovno-medicinsko predavanje. (Novejše metode kirurškega zdravljenja pljučne tuberkuloze.) Med ostalimi referenti predava tudi g. dr. Robert Neubauer, šef primarij zdravilišča na Golniku; ob 16 občni zbor Jug. fitzeološkega društva. 30. t. m. ob 9 predavanje o delovnih pogojih fitzeologov v zvezi s škodljivim vplivom rentgenskih žarkov in the bacillov. Glavni referent g. dr. Pero Samardžija. — Vsem udeležencem kongresa in občnega zbora v kopališču Lipik pripravljamo to-le najugodnejšo železniško zvezo: iz Ljubljane z brzovlakom ob 9.20, prihod v Zagreb ob 12, odhod iz Zagreba z brzovlakom ob 12.55 in prihod v Okučane ob 15.31. Odtod dalje z avtobusom, ki dosepe v Lipik ob 16.30. Avtobusni prevoz stane 25 din. Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« gretnice.

— Za 4 dni v Italijo: na grob sv. Antona Pad. romarski avtoizlet od 11. do 14. junija, po Vipavski dolini v Gorico—Trst—Padovo—Benetke. Na sam grob sv. Antona prisostvujejo romarji velikim svečanostim v padovanski baziliki. Cena 280 din; samo do Gorice—Trsta 150 din. Prijave do 3. junija. Brezplačna navodila pošilja uprava »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 67. (Tehnična izvedba Tujsko-prometne zveze.)

— Rok za prijavo za letošnje romanje na grob sv. Eme v Krko na Koroško je do 12. junija. Prijave je pošiljati na Salezijski zavod Rakovnik, Ljubljana 8. Navesti je: Ime in priimek, poklic, kraj in datum rojstva, prikolno občino ter točen naslov. Priložiti je dve eliki v velikosti 4x5 cm. Hkrati s prijavo je poslati 145 din.

Po državi

* Tizianova umetnina v Kaštelih pri Splitu. Te dni potuje po Dalmaciji inozemski publicist Job Paal, ki se peča z umetnostjo ter piše eseje v svoje liste. Zlasti se zanima za zgodovino in umetnost. Dalj časa je bival v okolici Splita. Tukaj je v hiši poestnika Ante Saničiča, blizu Starega Kaštelja, našel veliko umetnino, tri slike sv. Petra, sv. Jeronima in sv. Jožefa. Te tri slike so po njegovem mnenju Tizianovo delo. Kakor poročajo hrvatski listi, je to kaj verjetno, ker je ob Napoleonovem času zadržal kanonik Saničič Mate postal svojim sorodnikom 7 umetniških slik, dar nadškofa Skotija. Posestnik Ante Saničič je delal, da teh slik, ki so rodovinska svetinja, nikakor ne prodal, ker hoče, da ostanejo v rodovini.

* Vsi uradniški vagoni so v Brodu odpušeni. Te dni je ravnateljstvo tovarne vagonov v Brodu sporočilo vsem uradnikom, da od 24. majnika dalje ni nikomur več treba prihajati v pisarno ter da jim bo plača izplačana do konca junija, ko poteče rok odpovedi. Ta ukrep tovarne, ki je prizadel 150 uradnikov z njihovimi družinami, je v zvezi s stavko delavstva, ki traja že 7 tednov.

* V Curihi je umrl Hrvat Vinko Vrhovnik, ki se je pred 40 leti preselil v Curih ter tam odprl svojo obrtno delavnico. Bil je spoštovan ključničarski mojster, ki je bil med ustanovitelji hrvatskih obrtnikov.

* Pokriti peroni na zagrebški glavni postaji. Perone zagrebške glavne železniške postaje pokrivajo. Lansko leto so pokrili en del peronov, letos pokrivajo drugi del ter bodo do konca tega leta pokrili tudi tretji peron. Ti peroni bodo pokriti vsa skupaj v dolžini 105 metrov.

* 66 let stari volkodlak. Pred belovarskim sodiščem je bil v sredo obsojen na štiri mesece zapora 66 let stari Peter Pavlič, ki je ponoči hodil v hišo Ljubice Rogin ter jo z električno svetilko plašil, češ da je volkodlak. Zenska je bila vsa iz sebe od strahu. Čez dan je uboga sosedka Petru pripovedovala o volkodlaku, kakar ji je Peter prijateljsko nasvetoval, da je najbolje, če kar miži, ko pride volkodlak v hišo. Zenska pa je bila le preveč radovedna, ko je drugega večera volkodlak spet priselil v njeno hišo. Siroko je odprla oči in v volkodlaku spoznala Petra, ki si je pravkar prilastil njenih 2800 dinarjev. Sedaj ga je žalilo sodišče za 4 mesece, njegovo hčer, ki mu je pomagala, pa na en mesec dni.

Po krajih, kjer je pustošila voda

Povodenj ob Muri je zadržal nasip

Petežovci, 25. maja. Leto za letom je Mura v dolnjem toku pri Petežovcih prizadevala ogromne škodo na stavbah in zemljiščih. Lanska povodenj je povzročila obupno škodo, zato danes marsikateri otrok res gladuje in mnogim stavbam so temelji zrahljali, ali tudi še vidimo poslopja, ki mu kaj manjka, na pr. stena. Pride človek v Petežovce in se začudi, kako da so otroci lačni, zakaj še ta ali oni ni dozidal, saj je drugače vse lepo na vasi in na polju? Pa rečemo, po zimi nič ni zraslo in upamo, da letos ne bo poplave. Letos prav istega datuma je zopet Mura začela hitro naraščati, in bi nam danes povzročila isto škodo ko lani. Zakaj pa ni...? Kraljevska banska uprava je podelila podporo 15.000 din za nasip pri Petežovcih! Nasip je bil pravočasno gotov in je vodo zadržal. Dogotovljena dolžina nasipa bi sicer še ne bila ustrezala, so pa čez noč domačini z velikim naporom vendar zaprli pol vodi v naselje in na polja.

Okrajni kmetijski referent v Lendavi, g. inž. Petercelt el je danes, ko je voda etala najvišje za nasipom, ogledal efekt in bil vidna zadovoljen.

Obupno stanje v brežiškem okraju

Brežice, 25. maja. Brežiški okraj je že lansko leto utrpel veliko škodo zaradi raznih uim. Občine Sromlje, Pišce in deloma tudi Podsedra je letos zadela zopet toča. Večina njihovih vinogradov je letos prav tako uničena po toči kakor lansko leto. Neurje zadnjih dni je zopet napravilo škodo, ki gre v milijone. Predvsem so trpele ceste in mostovi. Tozadevno je samo na banovinskih cestah škodo okoli 250.000 din. Jasno je, da ni na občinskih cestah škoda nič manjša. Težko škodo je napravila povodenj tudi v vinogradih, na njih in v travnikih. Iz vinogradov je odnesla prst, njive in travnike je pa ali razorala ali pa zasula z gramozom.

Največjo nesrečo je pa povzročila razdijana Sotla. Kar v občinah: Dobova, Kapele in Bizeljsko je s pomočjo Save preplavila 2500 ha rodovitne zemlje: njiv in travnikov. Ako zamolčimo škodo na raznih poslopih in upoštevamo samo znanq dejstvo, da tam, kjer Sotla zagleni s svojim

Ljubljana, 27. maja

Gledališče

Drama: Sobota, 27. maja: »Žene na Niskavurju«. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Nedelja, 28. maja: »Velika skušnjavac«. Izven. Zniž. cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 29. maja: »Utopljenec«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Torek, 30. maja: Zaprt.

Opera. Sobota, 27. maja: »Stirje grobljanje«. Red B. — Nedelja, 28. maja ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Globoko zniž. cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Evgenij Onegin«. Gostovanje A. Kolacia. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 29. maja: »Vee za šaloc«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Torek, 30. maja: Zaprt.

Radio Ljubljana

Sobota, 27. maja: 12 Vsakemu nekaj, nekaj za vse — ploščo za ploščo, naslovov pa nel — 12.45 Poročila — 18 Napovedi — 18.20 Vsakemu nekaj, nekaj za vse — ploščo za ploščo, naslovov pa nel — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niele Holgerson popotoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih. b) Kramljani z otroki (gđ. Manica Komanova) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radij. orkester — 18.40 Pogovori a poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Slava naše trte (Kosta Popovič, Bgd) — 19.50 Plošče — 20 O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Vomerger: Mi pa nismo takšni! Pisan večer. Izvaja radij. igral. družina. Vodi inž. Pengov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec, igra Radij. orkester.

Nedelja, 28. maja: 8 Veas jutranji pozdrav (plošče) — 8.45 Napovedi, poročila — 9 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 9.45 Verski govor (g. dr. Ciril Potočnik) — 10 Zbor čeških učiteljev (plošče) — 10.30 Koncert ruske glasbe. Klavir solo: g. dr. Roman Klasinc, ojačani Rad. orkester. Dirigent D. M. Sijanec — 12 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 13 Napovedi, poročila — 13.20 Trio za flavto, violino in čelo (gg. St. Korošec, A. Jermol, L. Comelli) — 14 Pesnice iz zvočnih filmov (plošče) — 17 Za birmance in birmanke prizori. Radijski orkester in plošče — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Binkoštni narodni običaji (R. Dostal, Ljublj.) — 19.50 Prenos šmarnic iz trnovske cerkve — 20.30 Violinski koncert (gđ. Franeka Ornikova) — 21.15 Plošče — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kitarra in klavir (gg. Prek Stanko, Eiletz Rafael).

Drugi programi

Sobota, 27. maja: Belgrad: 21 Koncert — Zagreb: 20 Prenos opere iz Narodnega gledališča — Praga: 20 Koncert zabavne glasbe — Sofija: 19.30 Pevski koncert — Varšava: 21 Prenos z nogomet. tekme med Poljsko in Belgijo — Berlin: 20.15 Pisan koncert RO in solistov — Budimpešta: 22 Plesna glasba — Dunaj: 22.30 Zabavni koncert — Pariz: 20.30 Koncert godalnega kvinteta godbe Republikanske garde.

Cerkveni vestnik

V Križankah ima ondojna moška in mladeniška Marijina družba jutri, v nedeljo, sloven praznik družbene zaščitnice Marije Pomočnice kristjanov. Cerkevno opravilo bo jutraj in zvečer ob šestih. Pri večernem slovesnem shodu bo po govoru sprejem novih članov in obnovitev posvečenja. — Pred shodom ob 5 popoldne bo eestanek družbenikov v dvorani, kjer bo tudi razgovor o družbenem izletu 4. junija v Komendo in Tunice. Prosimo zato polnoštevilne udeležbe.

Cerkvena glasba. — Cerkev sv. Jožefa. Jutri na binkoštno nedeljo ob 8 slovesna sv. maša. Izvaja se: Misa seraphica z orkestrom, zložil p. H. Sattner. Graduale in sekvenca, zložil P. Griesbacher. Po ofertoriju: Veni Sancte Spiritus, zložil M. Capek.

Cerkvena glasba. — Cerkev M. B. v Križankah. Jutri na binkoštno nedeljo je hkrati praznovanje patrocinija Marije Pomočnice, zavetnice te cerkve. Ob pol 11 slovesna sv. maša. Izvaja se: Misa ealve Regina z orkestrom, zložil I. B. Stehle. Graduale in sekvenca, zložil P. Griesbacher. Po ofertoriju: Ave Maria, zložil K. Greith. Po maši: Marija, kako si lepa, zložil p. Hugolin Sattner.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 48; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova 7.

družini naše iskreno sožalje! — V nedeljo 4. junija bo na Spodnji Slivnici po sv. maši blagoslovitev nove motorne brigade, potem pa javna tombola, h kateri vljudno vabimo.

Škoda v zagorski občini

Zagorje, dne 25. maja. Tudi pri nas je neurje zadnjih dni povzročilo v okolihu Znojil silno škodo. Z bregov deroča voda je odnašala plodno zemljo, a cesto je docela raztrgala od Ržuna pa do Plaznika. Škoda, ki je povzročena samo na cesti, znaša preko 150 tisoč dinarjev.

Smrtna žrtve prometne nesreče

Ljubljana, 26. maja. Prometne nesreče v Ljubljani se kar vrste. Davi se je zgodila zopet huda prometna nesreča, ki je zahtevala življenje stare ženske, 79-letne prevzitarice Marije Marlove iz Jarš ob Savi. Starka je jutraj hotela prekorajšiti šmartinsko cesto, ki vodi proti Jaršam, tedaj pa je privozil avto industrijalca Zorna iz Šiške. Sofer je v zadnjem trenutku opazil ženko, ki je hotela prekorajšiti cesto na kolčljivem mestu, toda bilo je že prepozno. Ženica, ki je bila gluha, je znake a hupo preslišala in tako se je avto zadrl v ženko ter jo podrl. V nekaj trenutkih je nezvestna ženska umrla. Poklicani so bili reševalci, ki pa so morali le ugotoviti, da je ženica že mrtva. Ženica je bila prepljana v vasko mrtvašnico. Ta nesrečni slučaj preiskuje orošništvo v Vevčah, kamor spada tisti del ceste, kjer se je nesreča zgodila.

Anekdota

Nemški pesnik Grabbe je bil vedno suh. Kadarkoli je srečal kakega prijatelja, ga je prav gotovo napumpal. Vračati pa je vedno pozabil. Nekega dne se je zopet posrečilo napumpati prijatelja za nekaj bankovcev. Prijatelj mu jih je dal, vendar je resno omenil: »Vendar, da ne pozabiš vrnilti!« Bodi brez skrbi,« mu je odvrnil Grabbe ter mirno spravil denar v žep. »Kar nikar si ne beli s tem denarjem glave!«

Ogromna škoda po nalivih v Slov. goricah

KULTURNI OBZORNIK

Shakespearejev Othello v Narodnem gledališču

Shakespearejev »Othello« je bil pred šestnajstimi leti med tistimi predstavami, ki so tako krepko dvignile naše gledališče po vojni. O slogu takratnega Shakespeara smo že tu in tam govorili. Označuje ga tvegana šestova režija, zanosni zagon in zunanji blesk. Levarjeva mladostna sila, ki se je prvič uveljavila v Othellu, rosna nežnost Šaričeve, ostra teatralika Rogozova in še več drugega, kar je bilo v zvezi z mladim gledališčem. Ko smo po šestnajstih letih spet dobili »Othello«, v isti režiji in z mnogimi novimi igralci, je najbolj važno vprašanje, koliko je od tedaj ta igra dozorela, bodisi v celoti, bodisi v posameznih igrah, v kolikor je res nova in boljša.

Bistvena razlika med tedanjim »Othello« in današnjim je predvsem ta, da je bil prvi Othello še ves v vzdušju ekspresionizma in da sta res »noč in peklenški zbor pomagala roditi nestvor« (Jago ob koncu I. dej.), današnji pa ima kljub vsej grozi vendarle človeški obraz. Rogozov Jago je snoval in porajal v prividih, ujetih v žaromete, zato se je ves zmisel »Othello« nagnil v golo pošastno spletko, katera zadušila nedolžno Desdemono. Današnji »Othello« je kljub vsem edinstvenim neverjetnim silam veličastna shakespearevska žaloigra, postavljena na strahotno baladno ironijo, v kateri se razžaljena očetovska ljubezen in pravica usodno spolnita v razžaljeni Othellovi ljubezni in pravici. Ta Othello je kljub zlohotni volji, ko gre vse po slepi poti, brez najmanjše ovire, prav do zadnjega, še življenjski in ne peklenški. Ob njem sicer vemo, da bi se usodni razvoj moral ustaviti takoj, kakor hitro bi se eno samo kolesce zataknilo, pa prav tako čutimo, da bi se najbrž ne moglo nič ustaviti. Kakor Jagova zloba kmalu začne porajati kar sama iz sebe in ni zanjo več osebnih vzrokov in povodov, tako se Othellovo ljubezsumje ne da več ustaviti, ker je ranjeno njegovo osrednje bistvo, tista človečnost, ki kljub vsej njegovi plemenitosti in velikodušju leži neopredeljena v njem samem. Strahotna pravljica in žaloigra ohranjata vsaka svoj zmisel, kakor se nečloveško in človeško preliwa drugo iz drugega in iz neverjetnosti vstaja verjetnost in pravna usodnost. Na koncu spoznamo veličastnost Shakespeara groze, ko v navalu strasti pogineta hkrati nedolžnost in krivica, še več, nedolžnost gre v pogubo pred krivico — celo brez vidnega zadoščenja in odrešitve misli.

Kolikaj pazen gledalec dobro čuti, da je središče vsega dogajanja ljubezen v vseh svojih različnih podobah, od čistega prirodnega čustva do skazne sile, ki se v Jagu meša z mnogimi prilepi, pa se v osnovi vendarle skriva kot razžaljena pohota. Zato je zelo važno, kako uprizoritelj popisuje in oblikuje vse erotične vrste in koliko resničnosti je v njih. Prav v tem je novi »Othello« močno premaknjen iz same pesniške lepote in strastne ideje v živo otipljivost, osebe so se izločile iz reliefa in so bolj meso in kri. Tako je beseda prenehala biti najvišji izraz za pesem in slog, ampak izraz za določeno življenje.

Dramaturško je ta Shakespeare vendarle preveč utesnjen v samo osrednje dejanje. Ogromno besedilo res skoraj dosega Hamleta in ga je treba zelo kritično praviti, da je zlasti v II. delu lok dejanja strmo napel in da dogodki brže v prav taladni nevdružnosti in koncu, vendar je pri tem odpadlo okolje nekaterih hianstih prizorov, ki se skoraj ne dajo pogrešati, zlasti pa sta se del IV. in V. dejanja stisnila v eno prizorišče, ki je dejansko nemogoče. Režiserjeva razčlemba posameznih dejanj je sicer povsem zmiselna, prevelika utesnitev prizorov pa je pri Shakespeareu nekaj takega kakor godba s samimi glavnimi glasbami. Tako je tudi prikrajšan Cassio in škoda je, ko je izpadel važen nagib, da Jago njega preganja, tudi zato, ker se boji za svojo ženo.

Okrutnost prizorišča, ki jo terjata Shakespeare, se je pri nas ustanovila že nekoliko preveč v okvir in osrednji oder. Čeprav sedanje prizorišče g. arch. E. Franza dovoljuje razmaha dejanja tudi zunaj obeh stebrov, ki nosita sredino, vendarle pomanjšuje prostor. Težki zunanji okvir se dobro uveljavlja samo v V. dejanju, kjer je oder razmaknjen v zatore in prvič zadahamo tudi v višino. To prizorišče je najboljše, dotim je v prvih dveh dejanjih ves prostor preveč zaduščen.

Izdelava besedila in celokupnega dejanja dokazuje velik napredek. Polnost besede je v splošnem večja, ubranost in sproščenost poznata svoje mere od tišine do viharja, zato lahko govorimo o slogu večjega obsega; posamezni prizori, zlasti osrednji, imajo izdelano globino, da dejanje res živi, raste in pretresa. Tu se ne da utajiti tudi Zupančičevo delo ob besedilu. Lahko rečemo, da je sedanji »Othello« kolikor toliko dobro pripravljen in še bolj zastavljen, zato delo še vedno od predstave do predstave dozoreva v jasnost in globino. Če pa se čuti, da je ogromni Shakes-

pearovi besedi treba prostora, da se z njo ne da nič prihiteti in da je njegova izgubljena beseda izgubljena celota. To moramo ugotoviti tudi sedaj po večkratnih ponovitvah, z zadoščenjem pa ponavljamo pohvalno sodbo, ki ob prvi in drugi uprizoritvi še ni bila tako trdna. Nekateri šibki prizori, kakor je senatorski in začetek II. dej., se ne bodo dali kaj popraviti. — Odlična zunanja oprema glavnih oseb uprizoritve povzdiguje.

Levarjev Othello je v bolj sproščeni govorici in do kraja dognani igri veličastna podoba skrajnih Shakerpearovih tragičnih oseb. Kljub temu, da svojo igro že v začetku zastavlja z vsemi registri, šele s III. dejanjem začne vzpenjati svojo loke, pod katerimi se razmikajo prepadi strasti. S plemenitostjo in junaštvom prirodnega človeka, ki se je dvignil ob moči tuje omike, je ostala v njem zavest tujstva, osamljenosti in strastne omejenosti, ki ne najde več iz mreže, v katero je zašel. Vse te lastnosti združuje Levar v neko skoraj bajno lepoto in grozo. S svojo močno igro raste nad vsem drugim in kljub osamljenosti ne odbija, ampak priteguje kot središče in usoda. Kljub strahoti njegove strasti so mere, s katerimi tehta, velike, zato je na pr. igra v V. dejanju bodisi ob umoru in po umoru pretresljiva. Tako delo, s tolikimi besedilom, zmoro v resnici samo velika sila in volja, zato smo veseli tega resničnega uspeha. — Desdemona ge. Boltarjeve je ob Levarju uveljavila polnokrvno Benečanka, lepo vzgojeno, plemenito in ljubeznivo, zato v toliko prirednejši in bolj življenjski, v kolikor to terjata njena zunanost. Sicer pa, kakor hitro »pade skrivnostni čar med črnim zamorcem in lilijsko Desdemono, kakor je bil »Othello« nekoč, je gledalec celo preprečil tragični konec, se Desdemona mora približati resničnosti, saj je gospa, ki zna modro prenesti delo Jagovo umazanost. Tako je Desdemona ge. Boltarjeve srečna rešitev režiserjeve zamisli in lepo združuje klasično lepoto in življenjsko polnost; opeša pa ob koncu, kjer njene izrazne moči še niso tolike, da bi obsegle vso veliko širino.

Najtežje je brez dvoma vprašanje Jaga, ne toliko zaradi zunanega obsega vloge, ampak ker je prav tu toliko in toliko razlag, kolikor je gledalec in igralec. Shakespeare morda ni nobene svojih oseb toliko utemeljeval kakor Jaga: je pohlepnež, častilakomnež, zabavljač, potuhnjenež, a pred vsem z bogatim umom obdarjeni sovražnik vsega, kar je samo v sebi dobro. Sovražji iz sebe, zato se mu sum poraja omalovaževanje vsega okrog sebe, zlasti pa mu zagrenjena čutnost prede spolne zvijače in maščevalnosti. Njegova temna misel je zanj že resnica, ki se mora spolniti. Dve dejanji Shakespeare Jaga skoraj samo eksponira ob koncu, ko se je njegovo maščevanje sicer posretilo, spodletel pa njegov prvi namen, ga zadrgne z molčanjem. Nič več ne pove, nič ne opravičuje. Zato ni čudno, da so to peklenško nakano razni igralci pognali v skrajno strastno spletko, drugi pa v skoraj slepo, celo ravnodušno orodje samega sebe. Jago je vendarle skupke človeške zlobe in skrajna verjetnost zle volje. C. Debevec je skušal Jagovo mnogoobraznost združiti v enotno, gvozdveno osebnost, ki naj kaže čim več verjetnih, celo zelo preprostih potez. Pri tem ni ušel nevarnosti, da mu je mnogokrat zdrknila iz celote v vsakdanost. Kakor je odličn v začetku II. dej., ko zares mojštruje Jagov izrek: »Jaz nisem nič, če nisem zabavljač«, in prav tako tudi v opletanju svojih mrež, v užitku svojih prvih uspehov, tako je v svoji mrkosti nekam enoličen, brez humorja, ki ga pravi zločinec mora imeti vsaj kako zrno. Debečev Jago celo nekoliko spominja na Mefisto, njegova nagla go-

Tudi kanadski Indijanci so hoteli od blizu videti angleškega kralja in kraljice. Na sliki predstavniki rodu Huron v svojih slikovitih »narodnih nošah«, ki čakajo visoka gosta. Kakor je videti, nekateri samo še po pokrivalu razodevajo svoje poreklo

vorica iz zlega uma podanih misli pa na recitativ spletke v stari operi. Ta sicer odlična zamisel zlobe ne doseže pravega učinka, se izgubi v nerazumljivosti. Treba bi bilo zastavljeni način temeljito pregledati in mu poiskati jasnosti, sicer gre velik del besedila v izgubo. Zato bi bilo prav, da se Jago iz okretne razumskega spletke in mefistovskega temnovideca še vse bolj približa podčastniški preprostosti in prešernosti, in da bi ne trpel slog, ki ga mora imeti tudi Jago, bi bilo treba predvsem opustiti vsakršne glasove, ki niso v besedilu. Debečev Jago ima mnogo izvrznega, svojega, smiselnega, ni pa še igralsko poln in zaokrožen; je dobro usmerjen, a ni dognan.

Obe sporedni osebi, Cassio, ki spremlja dejanje v središču, in Roderigo, ki je senca Jagove igre, sta odlično upodobljeni. Janov Cassio in še bolj Severjev Roderigo sta kakor umerjena v občutek okolja in potrebnost dejanja, oba sočna in ubrana, da vzbujata pravo slast. Prav tako je srečna misel, da Jagova žena Emilia predstavlja mlado, razumsko topo in erotično polno ženo, kakršno je postavila ga. Gabriellijčeva. Bianca gđ. Levarjeve je za večjo verjetnost v zgolj slučajni igri sicer opravičljivo glasna in živahna, v burji IV. dejanja daje skoraj potrebno ravnotežje, vendar gledalec kljub vsemu še čuti najslabšo stran Shakespeareovih usodnih slučajnosti.

Strogo beneško ozadje je poudarjeno v očetu Brabantiju, Skrbinskov oče, ki je že stara preizkušena zasedba, ne potrebuje v ničemer dopolnitve, želel bi si samo več odmeva v celotnem senatu; tudi Lipahov dož se močno uveljavlja; ima sicer še nekaj domačih potez, vendar vzbuja dovolj močno dostojanstvenost. Potokarjev Lodovico, še bolj pa Cesarjev Montano sta krepki podobi, zlasti Cesar podaja v začetku II. dejanja močan uvodni sozvok.

Tako je »Othello« v novi šestovi režiji dosegel velik napredek in pomeni resničen uspeh. Zlasti, kadar se bo besedilo še toliko izčistilo v kolikor se je do sedaj, bomo lahko rekli, da prehajamo iz zunanjih Shakespeareovih uspehov k resnični potrzanji moči in da godimo v polno umetnost, ne samo v zunanji blesk.

F. K.

Danes bomo otvorili največji, razkošni in najudobnejši

Ljubljanski vrt »ZVEZDA«

ki bo odprt vsak dan do 3 zjutraj.

V njem boste našli poleg prijetnega počitka prav veselo zabavo in mnogo razvedrila. Na vrtu bo igrala od 19 dalje

koncertna in plesna godba »Zvezda«

a med godbo bosta izpopolnjevala zabavo s svojim peštrim sporedom priljubljena humorista

Jožek in Ježek

Za okrepčila bo nudila kuhinja najboljša jedila, veliko izbero specialitet, kakor izbrano perutnino, fazane, srnjino itd. Tudi na raznu pečeni posebnosti ne bo manjkalo.

Točili bomo izbrana dalmatinska, domača in srbska vina.

Za vzorno postrežbo in zadovoljstvo vseh spoštovanih gostov se bo najvestneje potrudil

Marijan Silović

Aleksij Pelipenko:

Ukrajina joka...

Toda župnik Nikander ni na to niti mislil in je nadaljeval: »Kaj je zagrešilo rusko ljudstvo, da ga Bog tako tepe? Ali ni bila Rusija božje kraljestvo? Sveta Rusija so jo imenovali, bilo je ljudstvo, ki ga je imenoval pesnik Dostojevskij: božje nosilce. Da, preljubi, tako so ga imenovali. Toda potem je Rusija odpadla od Gospoda svojega Boga, zatajila ga je in Nanj pozabila. Gospod Bog je odšel iz te dežele in od tedaj tepe to deželo in ljudstvo, ki ni več vanj verovalo. To vidimo in lahko dokažemo.«

Tu je župnik Nikander dvignil desnico in njegov glas je grmel:

»Obtožujemo Rusijo, da je pritiskala in tlačila ukrajinsko ljudstvo, da je naše sinove silila v svojo službo, odgnala naše očete v Siribijo in naše junake za svobodo zaprla. Obtožujemo jo, da nam je vzela naše narodno premoženje in nas uropala kruha, da bi z njim trgovala. Obtožujemo jo, da je zasramovala naš narod, naše lepe šege in navade zasmehovala in zaničevala, preganjala naš jezik in ga prepovedovala. Ali nam ni bilo prepovedano počevati naše otroke v ukrajinskih? Obtožujemo Rusijo, da nam je pokvarila našo nepokvarjeno vero, da nam je pošiljala brezbožne uradnike, ki so se imenovali duhovniki, kar pa niso bili, temveč samo državni najemniki, ki so nas silili v rusko državno cerkev. Obtožujemo Rusijo, da nas je telesno in duševno tlačila in zaslužila nekaj prosto ljudstvo. Zato jo tlači sedaj Bog in krajša življenje njih državljanov

Sedaj pa si sami potrkajmo na prsi in se vprašajmo: Zakaj pa trpimo mi, kaj smo storili mi sami hudega? Ali smo pozabljali božjo zapoved? Gotovo, ljubi otroci, tako je. Mnogi izmed

nas niso spoštovali niti Boga, niti svojih staršev; niso poslušali njegove svete Cerkev, zasramovali so svoje brate, sosede in bližnje. Grešili pa smo vsi s tem, da nismo dovolj ljubili svoje domovine, da nismo branili svoje mamike Ukrajine, da smo pozabljali, kdo in čigavi otroci smo. Ali naj vas spomnim na našega velikega narodnega pesnika Tarasa Ševčenka? Peta zapoved zahteva od nas ljubezni do domovine. Vsi smo grešili proti tej zapovedi. Zato nam bodo skrajšani naši dnevi.

Moji ljubi otroci! Poglejte, tu stojim pred vami, stovček z osivelimi lasmi, in poslušajte moje priznanje. Tudi jaz sem se zadalil pred Bogom, pred Ukrajino in pred vami. Nisem vas učil, da bodite Ukrajinci, nisem vam govoril, kako morate braniti svojo domovino, nisem vas dramil in dvigal, ko je bila naša mamika Ukrajina uklenjena v vezi. To moram pred vami priznati in se vam spovedati in Boga in vas prositi odpuščenja. Trideset dolgih let nisem vršil svojih pravih dolžnosti. Zato moram biti kaznovan in zato bodo okrajšani moji dnevi.

Sedaj me pa vprašate, preljubi: zakaj pa je toliko tisočev nedolžnih, ki nimajo greha in so na duši brez madeža, pa so vendar v ječi, mučeni in umorjeni? Kri jim prelivajo in razliva se kakor reka in njih vzdihovanje, polno bolečin, se dviga k Bogu. Zakaj trpe ti ljudje v Rusiji? Tako me vprašate.

Rečem vam: Le Vsevedni ve! Nam se le zdi, da hoče Bog izmiti z njihovim krvjo sramotni madež z ljudskega telesa in na novo zgraditi našo Ukrajino, našo razdeljeno Cerkev in utrditi vero naših narodov.

In dalje me vprašujete: Kaj naj sedaj storimo? Kakšno zadoščenje bomo dajali pravičnemu Bogu, ker smo prelomili njegove zapovedi? Odgovarjam vam: Molite, trpite in zopet molite! Odvrzite pa tudi od sebe ves strah in bojazljivost, dvignite se in bojujte se za njegovo stvar. Čakajte na dan in na uro, ko boste klicani. Ta dan bo prišel, ni ga še, jaz ga še v duhu vtdim, ko prihaja. Tedaj bo vstal junak in vas poklical.

Tedaj ne omahujte. Tedaj vstanite, stojte trdno mož pri možu, in borite se za vero očetov in za svobodo svojega ljudstva. To je moja oporoka za vas in za vaše otroke.

Kdor se še ni zapletel v hudičeve mreže, naj pazi, da ne bo omagal v veri. Težko je stati pod pekočim soncem, ne da bi se opekeli, stati v hudi plohi in ostati suh. Išcite pomoči pri Bogu in njegovi božji Materi! Išcite utehe v svetem evangeliju in prosite svojega Angela Varuha, da naj svojo skrb podvoji v teh težkih dnevih.

Kdor se je pa že zapel v hudičeve mreže in je postal brezbožnik, etmu kličem: Vrne se, Cerkev je ljubeča mati, na pragu sedi in te čaka, prižigala je svečo pred ikonami in je za tebe molila, njene roke so odprte in zopet te bo pritiskala na ljubeče srce.

Moji ljubi otroci! In sedaj vam moram še enkrat povedati, da stojim danes poslednjič pred svetim oltarjem. Obtožili so me, da sem skril svete predmete naše cerkve in me zato obsodili na smrt. Preplašiti so me hoteli in me oslabiti s tem, da so do smrti mučili pred mojimi očmi tri nedolžne ukrajinske častnike, tako grozovito, da nimam moči, da bi vam to povedal. Zgodilo se je to na dvorišču Čeke v Vinici. — Toda Bog mi je dal moči, da sem ostal trden in nisem izdal skrivališča svetih predmetov.

Obsodili so me na smrt. Naklonili so mi milostni odlog, ker so se bali, da bodo od mrtvega župnika dobili cerkvene zaklade še težje, kakor od živega. Predbivajo mi, da s tem upiranjem ne dam kruha gladujočim. Naj o tem sodi pravični Bog! Niti ure dolgo se ne bi obotavljal izročiti cerkvenih posod, če bi vedel, da bodo v resnici tešili glad ubogim ljudem. Prepričal pa sem se, da tega ne bodo dobili gladujoči. Predmete bi prodali in se sami obogatili in jaz bi jim na ta način le pomagal še dalje preganjati Cerkev. Toda Bog ima prednost!

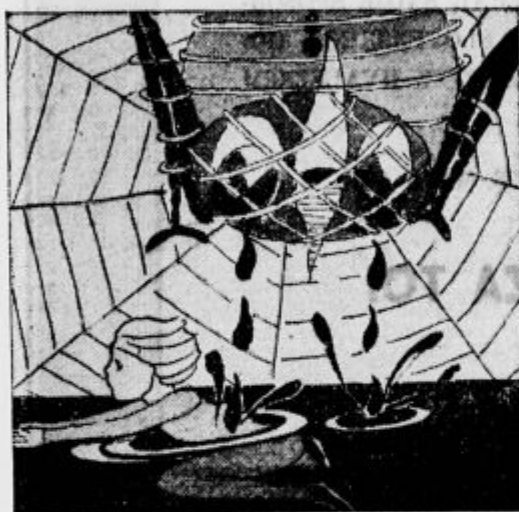
Otroški kotiček. 53

Konči Ahačič

Nosan in Zalika

»Postoj! Postoj!« zakriči Krasan v smrtni grozi. »Bogato darilo imam s seboj: nitko, iz katere boš spredel pajčevine do najvišje višine, čez celo nebo široko in zajel boš sonce visoko!« »Je res, kar govoriš?« »Da! To kito dobiš!« Pohlepni pajk urno raztrga Krasanove vezi. Krasan odplete Lunino kito in — Lunini lasje se začno kar sami vrteti in sukati in v naslednjem hipu je krvoses trdno povezan, še bolj trdno, kakor je bil pravkar Krasan.

Zelo zamalo se zdi krvosesu, da ga je potegnil tak majhen deček. Od onemogle jeze začne točiti črne solze. Solze teko in teko. Kmalu jih je celo jezero, ki raste in zraste v morje. A Krasan nič ne okleva. Urno si sleče jopič, skoči v črne valove in kaj kmalu zbeži krvosesu izpred oči.

Nikar ne recite, da je Bled zaradi previsokih cen samo za tujce. Obiščite

hotel »Central«

ki bo ponovno odprt na binkošno nedeljo. Tam Vas bo odlično postregla po ljubljanskih cenah naslednica blagopokojne Josipine Šmid sedanja lastnica.

Zahtevajte prospekte!

Amalija Šmid

ZASTOPNIKA

alkoholne stroke, dobro uvedenega v dravski banovini se sprejme. Ponudbe pod značko »Rakijac na INSERTA, oglasni reklamni zavod, Zagreb, Jelačićev trg 4, II. nadst.

Dobro uvedena industrijska a. d. sprejme izkušenega

zastopnika

za Ljubljano in dravsko banovino. Isti mora biti dobro uveden pri galanterijskih trgovinah in trgovinah z železnino. Ponudbe s prepisom dokumentov na oglasni oddelček »Slovenec« pod značko »Zanesljivo«-1143.

Po volji Vsemogočnega nas je za vedno zapustil naš dragi

Ivan Franke

župnik v Zapogah

Na njegovi poslednji poti ga bomo spremlili v nedeljo, dne 28. maja, ob 16 iz župnišča v Zapogah na domače farno pokopališče.

Ljubljana, dne 27. maja 1939.

Rodbine:

Franke, Karis, Palčič, Siré, Bolha in Boštjančič

Zaupajte

CHAMPION SVEČICAM radi brezhibne vožnje!

Te preskušene svečice zmanjšujejo tvorjenje saj ter se same izplačajo s prihranitvijo bencina.

Glavno zastopništvo in skladišče
ROBERT WEINBERGER, ZAGREB,
Gundulićeva ulica 16.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Službe iščejo

Dekle z dežele

zdravo in pošteno, želi službo na deželi kot kuhinjska pomoč gospodinj, veče tudi pospravljanja sob in vrtnih del. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 8409. (a)

Zasluzek

Vsaki osebi, družini nudimo stalni zaslužek doma. Pišite: Anos, Maribor. (r)

Službo dobe

Kmečko dekle

mlado, pošteno, začetnico, sprejemem takoj v pomoč gospodinj. Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Vezilja

večja spec. stroja — dobi takoj stalno službo in dobro plačo. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Kranj« št. 8443. (b)

Žensko

za lahka hišna dela in kuhinjo, okoli 35 let staro, sprejemem v stalno in prijetno službo. Maribor, Dravska 5, pisarna. (b)

Dobro kuharico

staro 20 do 40 let, sprejemem. Plača 500 din. Sobarica v hiši. Ponudbe z navedbo sedanjosti službe upravi »Sl.« pod »Trajna služba« št. 8351. (b)

Stalno službo dobi

poštena, pridna in zanesljiva prodajalka, z lepim nastopom in veseljem do trgovine. — Izveščane v papirni in galanterijski stroki imajo prednost. — Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo dosežanj službe na upravo »Slov.« pod »Inteligentna« št. 8353. (b)

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

eno- ali dvosobno, med Sisko in St. Vidom, isčem s 1. julijem. — Malenšek, Celovška cesta 258. (c)

Prodamo

Otroške vozičke

dobite v veliki izbiri in najugodnejše pri Banjal, Miklošičeva cesta 20. (l)

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (l)

30 hl lastnega vina

dobrega, ima napredaj po zmerni ceni Kaučič Rado, Jursinci pri Ptuj. (l)

Kolesa

dobite najceneje pri »Tehnik« Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20. (l)

Za birmance in birmanke

priporočamo ročne torbice, denarnice, aktovke, nogometne žoge, nahrbtnike itd. Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI - Ljubljana, nasproti »Nebo-tičnika«.

KUPUJTE PRI NASIH INSERENTIH

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani. TELEFON ŠTEV. 25-73

CONTINENTAL

mesечно po Din 200,— za državne uslužbenke po Din 100,—

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44 Maribor, Vetrinjska 30

Dražba lesa

Predstojništvo župne cerkve v Kočevju razpisuje pismeno dražbo ca. 350 m³ mehkega (iglasta), tehnično porabnega lesa na panju iz parcel, last župne cerkve v Kočevju. Parcele so oddaljene od Kočevja četrt ure. Pogoji in pojasnila se dobijo v župnišću v Kočevju.

Pismene ponudbe je poslati do 3. junija 1939 na predstojništvo župne cerkve v Kočevju.

+

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom in znanec prežalostno vest, da je Vsegamogočni poklical k Sebi našo preljubljeno in nadebudo hčerko in sestro

Anuško Čepon

dijakinjo I. gimnazijskega razreda

dne 26. t. m. po dolgem mučepolnem trpljenju, večkrat prevideno s sv. zakramenti. Položena je na mrtvaškem odru v Zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski cesti, od koder jo spremimo v nedeljo 28. t. m. ob 3 popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Horjul-Ljubljana, 26. maja 1939.

Zalujoch

starši, bratje in sestre ter sorodniki

Kam pa kam?

Izletniki v Postojno

pozor! — Priporočam se restavracija pri Turku. »Monte Re«, Glavni trg. Postojna. — Izborna vino, Teran, Vipavec, Istrija. Dobra kuhinja. Zmerne cene. (r)

Radio

Radio-aparate

od din 750 pa do najboljših znamk prodaja »Tehnik« Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20. (l)

Posestva

Manjše posestvo

arondirano, prodam. Dobrunje št. 16, pri Ljubljani. (p)

Lepo arondirano posestvo

z vinogradom, v bližini Celja, ugodno napredaj. Ponudbe v podružn. »Sl.« v Celju pod št. 8367. (p)

Parcelo

800 m² blizu draveljske soke prodam za 36.000 din. Vodovod na parceli. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 7311. (p)

Trgovska hiša

enonadstropna, lep lokal, dvojno stanovanje - napredaj v okolici Maribora. Ponudbe upravi »Slovenec« Maribor pod zn. »Tako!« 809/8365. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Konjski hlev

s skladiščem, oddam. — Krakovska ul. 21, Ljubljana. (n)

Poizvedbe

Moder papagaj Koko

se je izgubil iz Gospo-svetske ceste 1-III. Naj-ditelj se prosi, da ga pri-nese nazaj proti nagradi.

Dober svet
gospodinjam, ki
ne perejo same ...

Perilo kupujete vendar same-zato naj bi kupovale tudi mi-lo same! Ne samo vonj pe-ri-la, temveč tudi njegova traj-nost je odvisna od mila. S Schichtovim terpentinovim milom prati se pravi: perilo tako negovati, kakor si želi vsaka dobra gospodinja.

TERPENTINOVNO MILO

Gostilniško posestvo

v najboljšem stanju, pripravno tudi za vinsko trgovino, z velikim senčnatim vrtom, prodam z vsem inventarjem. — Posestvo je na zelo prometni točki, ob veliki cesti v Ljubljani. — Le resnim ponudbam odgovarjam pod šifro: »Dobra eksistenca« št. 8240 na upravo »Slovenec«. 8240

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Razpis

Mestna podjetja v Mariboru bodo oddala v najem

paviljon za buffet

pri osrednji avtobusni postaji na Glavnem trgu. Podrobna pojasnila daje vodstvo Mestnih podjetij, Maribor. Orožnova 2, I. nadstropje.

V globoki žalosti javljamo, da je umrl 26. maja naš nepozabni, ljubljani in predobri šef, gospod

Josip Lenarčič

veleposesnik, industrialec itd.

Blagega pokojnika bomo ohranili v najlepšem spominu. Verd pri Vrhniki, dne 26. maja 1939.

Nameščenci.

Vsemogočni je v petek, dne 26. maja ob pol eni ponoči poklical k sebi v boljše življenje svojega zvestega služabnika, prečastitega gospoda

Franketa Janeza

župnika v Zapogah.

Pogreb bo na binkošno nedeljo ob 4 popoldne v Zapogah. Kranj, dne 26. maja 1939.

M. Škerbec, dekan.

V naši

novi elegantni trafiki,
ki smo jo otvorili
na Tyrševi cesti 20
(nasproti kavarne Evrope) dobite
vse domače in tuzemske specialitete

V zalogi imamo bogato izbiro pristnih
angleških kadilnih potrebščin, pip in drugega elegantno
izdelanega kadilnega drobiža. Pri nas dobite tudi vse do-
mače in tuje časopise, znamke, kolke in pisemski papir.

Zahtevajte povsod naš list!

KAMENINASTE CEVI
BETONSKE CEVI
DROBLJENI MARMOR in
BRUSILNE KAMNE za terazo tlak
ima veliko zalogo

JOS. CIHLAŘ, Ljubljana Tyrševa c. št. 69

Telef. 27-35

Izdeluje steklobetonske nadsvetloge „Luksfer“, beton-
ska okna, stopnice iz umetnega kamna in vsa v to
stroko spadajoča dela

Mali oglasi

(Pohištvo)

Mreže

za postelje najceneje pri
Andlovic, zaloga pohištva,
Komenskega ulica 34. (1)

MODROCE

otomane,
kauče itd.
dobite po-
ceni in so-
lidno pri

Ivan Habič-u

tapetnik

Kopitarjeva ulica 1
nasproti Ničmanu

Razno

Botricam in botrom
se priporoča Foto-atelje
Mancini, Ljubljana, Vič.

Gumbnice, gube, entel,
ažur, monograme izvrši
ekspres

Matek & Mikeš

LJUBLJANA

Frančiškanska ulica

ZBORNICA ZA TRGOVINO, OBRT IN
INDUSTRIJO V LJUBLJANI

NAZNANJA ŽALOSTNO VEST, DA JE NA VERDU PRI
VRHNIKI UMRL GOSPOD

JOSIP LENARČIČ

BIVŠI ZBORNIČNI PREDSEDNIK IN DOLGOLETNI
ZBORNIČNI SVETNIK

ZASLUŽNEGA GOSPODARJA, KI JE SKOZI DOLGO
VRSTO LET NEUMORNO POSVEČAL SVOJE SPOSOB-
NOSTI IN MOČI ZA DOBROBIT SLOVENSKEGA GO-
SPODARSTVA, OHRANIMO TRAJNO V HVALEZNEM
SPOMINU.

LJUBLJANA, DNE 26. MAJA 1939.

ZBORNICA ZA TO!

Umrli je naš predobri mož, oče, tast in stari oče, gospod

JOŽE BOHINC

šolski upravitelj v pokoju.

Pogreb bo v nedeljo, dne 28. maja 1939 ob 3 popoldne.
Brežice, Oplotnica, Kamnik, dne 26. maja 1939.

Rodbini: Bohinc in Ravnikar,

V neizmerni žalosti javljamo, da je naš nepozabni, nad vse ljubljeni,
plemeniti soprog, oče, ded, brat, tast in svak

Josip Lenarčič

industrijalec, veleposestnik 1. t. d.,
odlikovan z redi Sv. Save 3, Jugoslov. krone 4, Belega orla 5 1. t. d.

umrl 26. maja v 84. letu, previden s tolažili svete vere.

Na Binkoštno nedeljo 28. maja ob 15. uri bode položen na pokopa-
lišču pri Sv. Antonu na Verdu k večnemu počitku.

Maše zadušnice se bodo brale v torek 30. maja ob 8. uri v cerkvi
Sv. Antona na Verdu.

VERD pri Vrhniki, dne 26. maja 1939.

Ana roj. Kotnik, soproga; Zora, hči; ing. Milan, sin; Miloš, vnuk; Ninka roj. Stare, sinaha;
dr. Lovrenčič Ivan, zet in ostalo sorodstvo.

NAJ V MIRU POČIVA!